

Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual

BOE núm. 215, 07/09/2022

TEXT CONSOLIDAT

Vigència 22/08/2024 -

Preàmbul

I

La ciutadania implica l'exercici de tot un conjunt de drets humans lligats a la llibertat i a la seguretat, que estan íntimament relacionats amb la llibertat de moviment i d'ús dels espais, però també amb les relacions personals i la capacitat de decisió sobre el propi cos. L'accés efectiu de les dones i les nenes a aquests drets ha estat històricament obstaculitzat pels rols de gènere establerts en la societat patriarcal, que sustenten la discriminació de les dones i penalitzen, mitjançant formes violentes, les expressions de llibertat contràries al marc de rols esmentat.

Aquest estat de coses se situa en contradicció oberta amb l'ordre de valors que estableix la nostra Constitució, que a l'article 1.1 declara que són valors superiors del nostre ordenament la llibertat i la igualtat, i, en conseqüència, a l'article 9.2 encomana als poders públics promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què s'integra siguin reals i efectives, a l'article 10 reconeix la dignitat de la persona, els drets inviolables que li són inherents i el dret al lliure desenvolupament de la personalitat com a fonaments de l'ordre polític i la pau social, a l'article 14 consagra el principi d'igualtat, i a continuació, en els articles 15 i 17, garanteix els drets a la vida i la integritat física i a la llibertat i seguretat.

En la seva expressió física i també simbòlica, les violències sexuals constitueixen potser una de les violacions de drets humans més habituals i ocultes de totes les que es cometen en la societat espanyola, que afecten de manera específica i desproporcionada les dones i les nenes, però també els nens.

Es consideren violències sexuals els actes de naturalesa sexual no consentits o que condicionen el lliure desenvolupament de la vida sexual en qualsevol àmbit públic o privat, la qual cosa inclou l'agressió sexual, l'assetjament sexual i l'explotació de la prostitució aliena, així com tots els altres delictes que preveu el títol VIII del llibre II de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, orientats específicament a protegir persones menors d'edat. La present Llei orgànica pretén donar resposta

especialment a les violències sexuals comeses en l'àmbit digital, la qual cosa comprèn la difusió d'actes de violència sexual a través de mitjans tecnològics, la pornografia no consentida i l'extorsió sexual. Així mateix, entre les conductes amb impacte en la vida sexual, es consideren violències sexuals la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat, l'assetjament amb connotació sexual i el tràfic amb fins d'explotació sexual. Finalment, en coherència amb les recomanacions de la relatora especial de les Nacions Unides sobre violència contra les dones, les seves causes i les seves conseqüències, s'inclou l'homicidi de dones vinculat a la violència sexual, o feminicidi sexual, com la violació més greu dels drets humans vinculada a les violències sexuals, que s'ha de visibilitzar i a la qual s'ha de donar una resposta específica.

Les violències sexuals vulnereu el dret fonamental a la llibertat, a la integritat física i moral, a la igualtat i a la dignitat de la persona i, en el cas del feminicidi sexual, també el dret a la vida. Aquestes violències impacten en el dret a decidir lliurement, amb l'únic límit de les llibertats de les altres persones, sobre el desenvolupament de la pròpia sexualitat de manera segura, sense patir ingerències o impediments per part de tercers i exemptes de coaccions, discriminació i violència.

En els últims anys, gràcies a les mobilitzacions i accions públiques promogudes pel moviment feminista, les violències sexuals han obtingut més visibilitat social i s'ha posat de manifest l'envergadura dels desafiaments a què s'enfronten els poders públics per a la seva prevenció i erradicació.

Les violències sexuals no són una qüestió individual, sinó social; i no es tracta d'una problemàtica conjuntural, sinó estructural, estretament relacionada amb una determinada cultura sexual arrelada en patrons discriminatoris que s'ha de transformar. Al mateix temps que s'infligeix un dany individual a través de la violència sobre la persona agredida, es repercuteix de manera col·lectiva sobre el conjunt de les dones, les nenes i els nens, que reben un missatge d'inseguretat i dominació radicat en la discriminació, i sobre tota la societat, en la reafirmació d'un ordre patriarcal. Per això, la resposta a aquestes violències ha d'emergir de l'àmbit privat i s'ha de situar indiscutiblement en l'esfera del que és públic, com una qüestió d'Estat.

Les conseqüències físiques, psicològiques i emocionals de les violències sexuals poden afectar greument o fins i tot impedir la realització d'un projecte vital personal a les dones i les nenes, que es poden veure sotmeses a les relacions de poder que sustenten aquest tipus de violències. En el cas dels nens, les violències sexuals també són fruit de relacions de poder determinades per l'ordre patriarcal, tant en l'àmbit familiar com en altres àmbits de tutela adulta. Si bé la protecció genèrica de la infància i l'adolescència davant dels diferents tipus de violència està establerta en altres normes, és imprescindible complementar mitjançant aquesta Llei aquest sòl bàsic amb mesures específiques per garantir la protecció de les nenes i els nens menors de divuit anys davant les violències sexuals.

A contrario sensu, també és imprescindible donar resposta a la indefensió específica soferta per les dones grans a causa de la persistència d'esquemes patriarcal.

A més de l'edat, altres factors determinen que no totes les víctimes de violències sexuals tinguin les mateixes oportunitats de viure sense violència i d'obtenir una resposta adequada en la seva recerca de suport, protecció i justícia. Aquesta Llei orgànica adopta la interseccionalitat com a concepte bàsic per descriure les obligacions de l'Estat davant les discriminacions i el seu impacte. La discriminació per motius de gènere està unida de manera indivisible a altres factors de discriminació com la discapacitat, l'origen racial o ètnic, l'orientació sexual, la identitat sexual, la classe social, la situació administrativa, el país de procedència, la religió, la convicció o opinió o l'estat civil.

Aquesta Llei orgànica pretén impulsar la prevenció de les violències sexuals i garantir els drets de totes les víctimes, posant les bases per eliminar els obstacles afegits que algunes troben pels factors de discriminació descrits. Per assegurar la prevenció, una resposta efectiva a les víctimes i la sanció proporcional d'aquestes conductes, es confereix una importància central a la posada en marxa de mesures integrals i interdisciplinàries d'actuació institucional i professional especialitzada i coordinada.

II

Espanya ha ratificat els principals tractats i convenis internacionals de drets humans que estableixen l'obligació d'actuar amb la deguda diligència davant de totes les formes de violència contra les dones, entre les quals les violències sexuals. Cal destacar la Convenció per a l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona de les Nacions Unides, el Conveni sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica del Consell d'Europa (Conveni d'Istanbul) i el Conveni sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans del Consell d'Europa (Conveni de Varsòvia).

El Conveni d'Istanbul estableix l'obligació de les administracions públiques d'actuar des de l'enfocament de gènere davant la violència contra les dones, que defineix de manera àmplia com «tots els actes de violència basats en el gènere que impliquen o poden implicar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloses les amenaces de dur a terme aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, en la vida pública o privada».

Aquest marc internacional de promoció i protecció dels drets humans, inclosa la lluita contra tota classe de discriminació i violència que pateixen les dones i les nenes, va trobar un nou impuls amb l'aprovació dels Objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides, que, a l'objectiu 5, estableix entre les seves metes eliminar totes les formes de violència contra totes les dones i les nenes en els àmbits públic i privat, el matrimoni infantil, precoç i forçat i la mutilació genital femenina.

Respecte a la prevenció i resposta específica a les violències sexuals contra nenes i nens, Espanya va assumir compromisos concrets derivats de la ratificació del Conveni del Consell d'Europa per a la protecció dels infants contra l'explotació i l'abús sexual (Conveni de Lanzarote) i de l'aprovació de la Directiva 2011/93/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de desembre de 2011, relativa a la lluita

contra els abusos sexuals i l'explotació sexual dels menors i la pornografia infantil i per la qual se substitueix la Decisió marc 2004/68/JAI del Consell.

En compliment de les obligacions internacionals i de la Constitució, des de 2004, a Espanya s'han dut a terme importants avenços normatius i de polítiques públiques per promoure la igualtat de gènere i combatre la violència contra les dones. La Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, va comportar un gran pas endavant per garantir una resposta integral i coordinada davant la violència contra les dones comesa en l'àmbit de les relacions afectives.

Malgrat els avenços, l'abordatge integral de les violències sexuals, comeses contra les dones, les nenes i els nens, en qualsevol àmbit de relacions o per part de desconeguts, constitueix, actualment, un desafiament pendent al qual aquesta Llei pretén donar resposta.

Mecanismes de les Nacions Unides, com el Comitè per a l'Eliminació de totes les formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW) o el Grup de treball sobre discriminació contra la dona en la legislació i en la pràctica, han recomanat a Espanya l'ampliació del marc normatiu per incloure-hi un abordatge integral davant d'aquesta violència, l'impuls d'accions per eliminar els estereotips de gènere que sustenten la violència sexual, la posada en marxa de recursos assistencials adequats per a les víctimes i la recopilació de dades estadístiques sobre aquestes violències per al desenvolupament de polítiques públiques eficaces.

Per la seva banda, el Comitè sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat de les Nacions Unides ha recomanat a Espanya que adopti totes les mesures apropiades per combatre la violència de gènere contra les dones amb discapacitat psicosocial i per prevenir, investigar i oferir reparacions per les violacions dels seus drets humans, i enjudiciar les persones responsables. Així mateix, el Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides ha recomanat al nostre país que s'investiguin activament els casos d'explotació i d'abusos sexuals d'infants, se n'enjudiciï els autors i s'asseguri que rebin les sancions apropiades en cas que se'n demostrï la culpabilitat; i que s'adopti un marc nacional de coordinació entre administracions i institucions per respondre adequadament a situacions de violència contra els infants, maltractaments o descurança, i es presti especial atenció a les seves dimensions de gènere.

Per la seva banda, la Recomanació general 35 (2017) del CEDAW sobre la violència per raó de gènere contra la dona desenvolupa l'abast de les obligacions dels estats davant de totes les formes de violència contra les dones i les nenes causades per agents estatals o particulars, entre les quals les violències sexuals, i afirma que han d'incloure l'obligació de prevenir, investigar, enjudiciar i sancionar els responsables i garantir la reparació a les víctimes.

El Pacte d'Estat contra la violència de gènere adoptat al Congrés dels Diputats i al Senat, l'aprovació del

qual va culminar el desembre de 2017 amb els acords assolits entre el Govern i la resta d'administracions, autonòmiques i locals, també va reconèixer la magnitud dels desafiaments per a la prevenció i la resposta adequada davant les violències sexuals i va establir mesures transversals.

Finalment, s'ha d'assenyalar que el primer informe d'avaluació de l'aplicació per part d'Espanya del Conveni d'Istanbul, efectuat pel Grup d'Experts en Acció contra la Violència contra les Dones i la Violència Domèstica (GREVIO) del Consell d'Europa, expressa la seva preocupació per la concentració d'esforços en la violència en el si de la parella en detriment d'altres formes de violència, en particular la violència sexual, el matrimoni forçat i la mutilació genital femenina, qüestions a les quals aquesta Llei fa front.

El GREVIO identifica una sèrie de qüestions que requereixen una acció urgent, com ara enfortir les mesures per prevenir i combatre la violència que afecta les dones exposades a discriminació interseccional; reforçar la formació de professionals com agents policials, treballadors de la salut i docents, i avaluar les diferents capacitacions disponibles per al poder judicial; millorar la prestació de serveis de suport, en particular mitjançant l'adopció de mesures efectives per garantir una provisió d'allotjament suficient; o reforçar el marc legal sobre violència psicològica, assetjament, violència sexual, assetjament sexual i mutilació genital femenina. Tot això són qüestions a les quals la Llei dona resposta.

Aquesta Llei orgànica pretén donar compliment a les esmentades obligacions globals en matèria de protecció dels drets humans de les dones, les nenes i els nens davant les violències sexuals, i integrar-se també en la política exterior espanyola; i, seguint el manament de l'article 9.2 de la Constitució, remoure els obstacles per a la prevenció d'aquestes violències, així com per garantir una resposta adequada, integral i coordinada que proporcioni atenció, protecció, justícia i reparació a les víctimes. Per fer-ho, aquesta Llei orgànica estén i desenvolupa per a les violències sexuals tots els aspectes preventius, d'atenció, sanció, especialització o assistència integral que, tot i estar vigents per a altres violències, no disposaven de mesures específiques per poder abordar de manera adequada i transversal les violències sexuals. A més, com a novetat, es desenvolupa el dret a la reparació, com un dels eixos centrals de la responsabilitat institucional per aconseguir la recuperació completa de les víctimes i les garanties de no repetició de la violència.

III

Aquesta Llei orgànica consta d'un títol preliminar, vuit títols, cinc disposicions addicionals, una disposició transitòria i vint-i-cinc disposicions finals, i adopta una perspectiva integral i innovadora en l'àmbit de les violències sexuals que es materialitza en la modificació de les disposicions de l'ordenament jurídic necessàries per portar a efecte els objectius i principis d'aquesta Llei orgànica.

Els principis rectors que estableix el títol preliminar tenen com a fonament últim un enfocament respecte de la resposta institucional que col·loca les víctimes en una posició de titulars de drets humans

i les administracions públiques en la posició de garants d'aquests drets, com a titulars d'obligacions. Així mateix, inclou la perspectiva de gènere i interseccionalitat com a prisma des del qual garantir que totes les accions judicials, les mesures de protecció i de suport i els serveis per a les víctimes s'adeqüen a les seves diverses necessitats i respecten i enforteixen la seva autonomia, amb especial atenció a les víctimes menors d'edat i amb discapacitat.

El títol I estableix mesures de millora de la investigació i la producció de dades sobre totes les formes de violència sexual, amb la finalitat d'estudiar-ne les causes estructurals i els efectes, la freqüència i els índexs de condemna, així com l'eficàcia de les mesures adoptades per aplicar aquesta Llei orgànica.

El títol II preveu actuacions per a la prevenció i la detecció de les violències sexuals com a base fonamental per a la seva erradicació. Així, el capítol I disposa mesures de prevenció i sensibilització contra les violències sexuals en l'àmbit educatiu, sanitari i sociosanitari, digital i de la comunicació, publicitari, laboral, de l'Administració pública i castrense, així com en llocs residencials i de privació de llibertat; mentre que el capítol II preveu el desenvolupament de protocols i formació per detectar les violències sexuals en tres àmbits fonamentals: l'educatiu, el sanitari i el sociosanitari, amb la finalitat d'identificar i donar resposta a les violències sexuals més ocultes, com la mutilació genital femenina, i detectar casos d'avortaments i esterilitzacions forçosos.

El títol III, sobre formació, estableix les mesures de formació necessàries per garantir l'especialització de professionals amb responsabilitat directa en la prevenció i detecció de la violència sexual, així com en l'atenció integral, la protecció i la justícia, com una de les principals garanties d'aplicació d'aquesta Llei orgànica. Conté mesures de formació en l'àmbit docent i educatiu, sanitari, sociosanitari i de serveis socials i de les forces i cossos de seguretat. Així mateix, es preveu la formació en les carreres judicial i fiscal i de lletrats de l'Administració de justícia, en l'àmbit de l'advocacia, en l'àmbit forense i, finalment, en el penitenciari. A més, es regula la formació del personal a l'exterior.

El títol IV, sobre el dret a l'assistència integral especialitzada i accessible, es divideix en dos capítols.

El capítol I defineix l'abast i la garantia d'aquest dret, que comprèn, almenys, la informació i l'orientació a les víctimes, l'atenció mèdica i psicològica, tant immediata i de crisi com de recuperació a llarg termini, l'atenció a les necessitats econòmiques, laborals, d'habitatge i socials, l'assessorament jurídic previ i l'assistència jurídica gratuïta en els processos derivats de la violència, el seguiment de les seves reclamacions de drets, els serveis de traducció i interpretació i l'assistència especialitzada en el cas de dones amb discapacitat, les nenes i els nens.

Aquest capítol desenvolupa les recomanacions del Consell d'Europa en termes de serveis apropiats i estàndards mínims. Concretament, es promou la creació, entre d'altres, dels «centres de crisi», com a serveis públics interdisciplinaris d'atenció permanent, que ofereixen assistència en crisi per a víctimes de violències sexuals, els seus familiars i persones de l'entorn. També s'estableixen els serveis d'assistència

integral a víctimes de tràfic i explotació sexual com a recursos específics per donar resposta a aquest perfil de víctimes amb necessitats específiques.

Respecte a les víctimes menors d'edat, en aquest capítol s'estableixen les bases per implementar a Espanya el model Children's House anglosaxó o Barnahus escandinau (Casa de Nens i Nenes), que des de fa una dècada s'està estenent a altres països europeus. Aquest model situa al centre de la intervenció la nena o el nen víctima de violències sexuals, la qual cosa requereix la participació conjunta i coordinada, en un lloc específic, adaptat i adequat a les seves necessitats, del conjunt de professionals que intervenen en la ruta d'atenció i d'obtenció de justícia. En el pla de la justícia, aquest model dona resposta a dos objectius importants: redueix dràsticament les fonts de victimització secundària per al nen o la nena i, com que ofereix més garanties d'obtenir un testimoni en condicions de seguretat i tranquil·litat, augmenta les possibilitats de concloure satisfactòriament la investigació de fets de per si complexos d'acreditar.

El capítol II del títol IV preveu mesures per garantir l'autonomia econòmica de les víctimes amb la finalitat de facilitar-ne la recuperació integral a través d'ajudes i mesures en l'àmbit laboral i d'ocupació pública que conciliïn els requeriments de la relació laboral o de l'ocupació pública amb les circumstàncies de les treballadores o funcionàries que pateixin violències sexuals. Aquestes ajudes són compatibles amb les que estableix la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual; amb les que preveu el Reial decret 1369/2006, de 24 de novembre, pel qual es regula el programa de renda activa d'inserció per a desocupats amb necessitats econòmiques especials i dificultat per trobar feina; i amb les que estableix la Llei 19/2021, de 20 de desembre, per la qual s'estableix l'ingrés mínim vital. També són compatibles amb la percepció de les indemnitzacions establertes per sentència judicial.

El títol V regula l'actuació de les forces i cossos de seguretat. Concretament, preveu l'obligació d'una actuació policial especialitzada i millores relatives a la qualitat de l'atenció en el procés de denúncia, la investigació exhaustiva i la protecció efectiva de dones, nenes i nens en risc.

El títol VI aborda l'accés i l'obtenció de justícia, i consta de dos capítols.

El capítol I, sobre actuacions fonamentals per a l'acreditació del delictes, preveu l'especialització en violència sexual de les unitats de valoració forense integral que assisteixen als jutjats de violència sobre la dona. Així mateix, estableix l'obligació d'especialització del personal mèdic forense que efectui els exàmens d'interès legal.

El capítol II estableix mesures judicials de protecció i acompanyament reforçat per a les víctimes, així com mesures sobre protecció de dades i limitació a la publicitat. S'hi aborda també la protecció davant les violències sexuals de les dones espanyoles a l'exterior.

El títol VII consagra el dret a la reparació com un dret fonamental en el marc d'obligacions de drets humans; dret que comprèn la indemnització per danys i perjudicis materials i morals que correspongui a les víctimes de violències sexuals d'acord amb les normes penals sobre responsabilitat civil derivada de delictes, les mesures necessàries per a la seva completa recuperació física, psíquica i social i les garanties de no repetició, així com accions de reparació simbòlica.

Així mateix, per tal de garantir una recuperació completa i d'establir garanties de no repetició, s'estableix que les administracions poden garantir ajudes complementàries destinades a les víctimes que, per l'especificitat o la gravetat de les seqüeles derivades de la violència, no trobin una resposta adequada o suficient en la xarxa de recursos d'atenció o recuperació. Per finançar aquestes ajudes, es poden utilitzar els béns, efectes i guanys decomissats pels jutges i tribunals als condemnats pels delictes que preveu l'article 127 bis del Codi penal.

El títol VIII preveu mesures fonamentals per garantir l'aplicació efectiva de la Llei. Estableix l'obligació de desplegar-la a través d'una Estratègia estatal i d'avaluar-ne l'eficàcia i l'impacte, per a la qual cosa s'han de posar en marxa mecanismes de recollida de dades. També preveu un sistema integral de resposta institucional en què l'Administració General de l'Estat, en particular, el Ministeri d'Igualtat, a través de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, ha d'impulsar la creació de polítiques públiques dirigides a oferir tutela a les víctimes de les violències que preveu aquesta Llei orgànica.

Finalment, s'introdueixen cinc disposicions addicionals referides a l'aprovació de l'Estratègia estatal de prevenció i resposta a les violències masclistes; al finançament del cost que es deriva de les mesures que introdueix aquesta Llei orgànica per a la Seguretat Social mitjançant una transferència dels pressupostos generals de l'Estat; a l'avaluació de l'aplicació de la Llei orgànica; al sistema de finançament de les polítiques públiques en matèria de violència contra les dones en el marc del Pacte d'Estat contra la violència de gènere; i a l'avaluació i el monitoratge de l'activitat de les institucions en matèria de violència contra les dones. A més s'introdueixen una disposició transitòria única i vint-i-cinc disposicions finals.

La disposició final primera modifica la Llei d'enjudiciament criminal, aprovada pel Reial decret de 14 de setembre de 1882, i el més rellevant és la incorporació de la figura de la revocació de la renúncia de l'acció civil quan els efectes del delictes siguin més greus del que s'havia previst inicialment, cosa que és habitual en delictes contra la llibertat sexual.

Les disposicions finals segona i tercera modifiquen, respectivament, la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, i la Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat, per adaptar-les a les previsions de la present Llei orgànica.

La disposició final quarta modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal. Com a mesura més rellevant, elimina la distinció entre agressió i abús sexual, i considera agressions sexuals

totes les conductes que atemptin contra la llibertat sexual sense el consentiment de l'altra persona, i així Espanya compleix les obligacions assumides des que el 2014 va ratificar el Conveni d'Istanbul. Aquest canvi de perspectiva contribueix a evitar els riscos de revictimització o victimització secundària. També s'introdueix expressament com a forma de comissió de l'agressió sexual la denominada «submissió química» o mitjançant l'ús de substàncies i psicofàrmacs que anul·len la voluntat de la víctima. Igualment, i en línia amb les previsions del Conveni d'Istanbul, s'introdueix la circumstància qualificadora agreujant específica de gènere en aquests delictes.

Finalment, es reformen altres preceptes del Codi esmentat relacionats amb la responsabilitat de les persones jurídiques, la suspensió de l'execució de penes en els delictes de violència contra la dona, el perjudici social i els delictes d'assetjament, incloent-hi l'assetjament al carrer.

La disposició final cinquena modifica la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual, per garantir la protecció de les víctimes de violències sexuals.

La disposició final sisena modifica l'article 31 bis de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, per evitar la incoació d'un expedient administratiu sancionador en el cas de les dones víctimes de violències sexuals que denunciïn la seva situació, com ja passa en el cas de les víctimes de violència de gènere.

La disposició final setena modifica la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

La disposició final vuitena modifica l'article 2 de la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions, per excloure del concepte de subvencions les ajudes econòmiques a les víctimes de violències sexuals concedides segons el que estableix l'article 40 de la Llei esmentada.

La disposició final novena modifica la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, amb l'objectiu de donar compliment al Pacte d'Estat contra la violència de gènere.

Les disposicions finals desena i onzena adapten a la present norma, respectivament, la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, i la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom.

La disposició final dotzena modifica la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes, per garantir la protecció de les víctimes de violències sexuals, així com el seu accés als serveis d'assistència i suport.

La disposició final tretzena modifica la Llei orgànica 14/2015, de 14 d'octubre, del Codi penal militar, amb la tipificació de les violències sexuals i l'assetjament sexual en aquest àmbit.

Per la seva banda, les disposicions finals catorzena i quinzena modifiquen, respectivament, el text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, i l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, amb la finalitat d'introduir-hi diversos drets laborals per a les víctimes de violències sexuals, en la línia del que preveu la normativa actual per a les víctimes de violència de gènere.

Les novetats en el pla laboral es reflecteixen, així mateix, en la modificació de la Llei general de la Seguretat Social, aprovada pel Reial decret legislatiu 8/2015, que porta a terme la disposició final setzena.

La disposició final dissetena estableix els preceptes de la Llei que tenen caràcter orgànic, i les disposicions finals divuitena i dinovena recullen els títols competencials en què s'empara la norma i les competències autonòmiques.

Les disposicions finals vintena i vint-i-unena preveuen modificacions legislatives futures en matèria d'especialització judicial i de garantia, a les víctimes de delictes contra la llibertat sexual, del dret a l'assistència jurídica gratuïta.

La disposició final vint-i-dosena preveu la creació, en el termini d'un any des de l'entrada en vigor de la norma, d'un fons de béns decomissats per delictes contra la llibertat sexual destinat a finançar les mesures de reparació a les víctimes. Per la seva banda, la disposició final vint-i-tresena es refereix a la futura modificació del Reglament d'ajudes a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual, aprovat pel Reial decret 738/1997, de 23 de maig.

Finalment, la disposició final vint-i-quatre es refereix al desplegament reglamentari de la norma per part del Govern, i la disposició final vint-i-cinquena regula l'entrada en vigor de la norma.

IV

Aquesta Llei orgànica s'adequa als principis de bona regulació que preveu l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. El precepte esmentat disposa que, en l'exercici de la iniciativa legislativa i la potestat reglamentària, les administracions públiques han d'actuar d'acord amb els principis de necessitat, eficàcia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència i eficiència.

En virtut dels principis de necessitat i eficàcia, la iniciativa normativa ha d'estar justificada per una raó d'interès general, basar-se en una identificació clara dels fins perseguits i ser l'instrument més adequat

per garantir-ne la consecució.

En aquest sentit, la norma està justificada per una raó d'interès general tan poderosa com és la necessitat d'erradicar les violències sexuals que pateixen les dones de totes les edats i els nens. Aquesta és una realitat innegable al nostre país, tal com il·lustren, entre d'altres, les dades aportades per la Macroenquesta sobre violència contra la dona de l'any 2019. El percentatge de dones de 16 anys o més residents a Espanya que han patit violència sexual fora de l'àmbit de la parella al llarg de la vida és del 6,5%. És a dir, 1.322.052 dones han patit aquest tipus de violència i el 0,5% (103.487) en els últims 12 mesos.

Un 2,2% (453.371 dones) del total de dones de 16 anys o més residents a Espanya han estat violades alguna vegada en la seva vida. Aquestes dades són en realitat una aproximació de mínims, ja que es tracta de la prevalença revelada, però cal tenir en compte que és probable que les dones que han patit els casos més greus no siguin capaces d'explicar-ho en una enquesta com aquesta a causa del trauma que implica. En el cas de les nenes menors de 16 anys, el percentatge és del 3,4%, la qual cosa es tradueix en unes 703.925 nenes víctimes de violències sexuals. A més, el 12,4% de les dones que han patit violència sexual fora de la parella diu que en alguna de les agressions sexuals va participar més d'una persona. Finalment, gairebé en el 50% (40,6%) dels casos, la violència es va repetir més d'una vegada.

A més, aquesta Llei orgànica es basa en una identificació clara dels fins perseguits, atès que els identifica de manera expressa a l'apartat 3 de l'article 1.

Així mateix, en tractar-se d'una norma complexa que comprèn un àmbit particular però ampli de la violència contra les dones, la regulació per una llei *ad hoc* exhaustiva constitueix l'instrument més adequat per garantir la consecució dels fins esmentats.

En virtut del principi de proporcionalitat, la iniciativa que es proposi ha de contenir la regulació imprescindible per atendre la necessitat a cobrir amb la norma, després de constatar que no hi ha altres mesures menys restrictives de drets, o que imposin menys obligacions als destinataris. En aquest sentit, la norma és respectuosa amb el principi d'intervenció mínima del dret penal i alhora facilita l'accés de les víctimes de violències sexuals als drets garantits, de la qual cosa és il·lustrativa, en particular, la regulació de les formes d'acreditar l'existència de violències sexuals.

A fi de garantir el principi de seguretat jurídica, aquesta Llei orgànica introdueix un marc normatiu estable, predictable, integrat, clar i de certesa, que en facilita el coneixement i la comprensió i, en conseqüència, l'actuació i la presa de decisions, tot això en coherència amb la resta de l'ordenament jurídic, nacional i de la Unió Europea, així com amb les obligacions assumides pel nostre país en l'àmbit internacional, en particular mitjançant la ratificació del Conveni d'Istanbul. Això queda patent a les disposicions finals, que efectuen les modificacions necessàries en altres normes a fi de garantir la

coherència interna, així com l'actualització necessària de l'ordenament jurídic.

En aplicació del principi de transparència, s'han posat a disposició de la ciutadania els documents propis del procés d'elaboració de la norma, com la memòria de l'anàlisi d'impacte normatiu, elaborada d'acord amb el que estableix el Reial decret 931/2017, de 27 d'octubre, pel qual es regula la memòria de l'anàlisi d'impacte normatiu, i s'ha possibilitat que les potencials persones destinatàries tinguin una participació activa en l'elaboració de la norma, mitjançant els tràmits d'audiència i informació pública. Així mateix, s'ha sol·licitat de manera directa el criteri de nou organitzacions i associacions representatives d'interessos relacionats amb l'àmbit objectiu de la norma.

Finalment, en aplicació del principi d'eficiència, la iniciativa normativa evita la imposició de càrregues administratives i racionalitza, en la seva aplicació, la gestió dels recursos públics.

V

Aquesta Llei orgànica es dicta a l'empara de les competències exclusives atribuïdes a l'Estat pels títols competencials que recullen els articles 149.1.1a, 2a, 4a, 5a, 6a, 7a, 13a, 16a, 17a, 18a, 21a, 27a, 29a, 30a i 31a de la Constitució.

Títol preliminar

Disposicions generals

Article 1

Objecte i finalitat

1. L'objecte d'aquesta Llei orgànica és la garantia i protecció integral del dret a la llibertat sexual i l'erradicació de totes les violències sexuals.

2. La finalitat d'aquesta Llei orgànica és l'adopció i posada en pràctica de polítiques efectives, globals i coordinades entre les diferents administracions públiques competents, en l'àmbit estatal i autonòmic, que garanteixin la sensibilització, la prevenció, la detecció i la sanció de les violències sexuals, i incloguin totes les mesures de protecció integral pertinents que garanteixin la resposta integral especialitzada davant de totes les formes de violència sexual, l'atenció integral immediata i recuperació en tots els àmbits en els quals es desenvolupa la vida de les dones, nenes, nens i adolescents, en tant que víctimes principals de totes les formes de violència sexual.

3. En particular, les mesures de protecció integral i de prevenció han d'estar encaminades a aconseguir les finalitats següents:

a) Millorar la investigació, la recol·lecció, la recopilació i la producció de dades sobre totes les formes de violència sexual de manera sistemàtica i desagregada, amb la finalitat d'estudiar-ne i analitzar-ne la situació, les causes estructurals i els efectes, la freqüència i els índexs de condemna, així com l'eficàcia de les mesures adoptades per aplicar aquesta Llei orgànica.

- b) Enfortir les mesures de sensibilització ciutadana i de prevenció, amb la promoció de polítiques eficaces de sensibilització i formació en els àmbits educatiu, laboral, digital, publicitari i mediàtic, entre d'altres.
- c) Garantir els drets de les víctimes de violències sexuals exigibles davant les administracions públiques assegurant una atenció integral immediata, un accés ràpid, transparent i eficaç als serveis establerts a aquest efecte, així com una recuperació en tots els àmbits en els quals desenvolupen les seves vides.
- d) Garantir l'autonomia econòmica de les víctimes amb la finalitat de facilitar-ne l'empoderament i la recuperació integral a través d'ajudes i mesures en l'àmbit laboral, en l'ocupació pública i en l'àmbit del treball autònom, que conciliïn els requeriments en aquests àmbits amb les circumstàncies de les treballadores per compte d'altri i per compte propi i les empleades públiques que pateixin violències sexuals.
- e) Garantir la reparació integral de les víctimes de les violències sexuals, incloent-hi la seva recuperació, el seu empoderament i la seva restitució econòmica i moral.
- f) Establir un sistema integral de tutela institucional en què l'Administració General de l'Estat, a través de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, en col·laboració amb l'Observatori Estatal de Violència sobre la Dona, així com els observatoris existents en els diferents àmbits autonòmics, i sempre respectant el nivell competencial de cada institució, impulsi l'adopció de polítiques públiques dirigides a oferir tutela a les víctimes de les violències que preveu aquesta Llei orgànica, i impulsar en tot moment l'autonomia d'aquestes dones per desenvolupar el seu projecte de vida.
- g) Enfortir el marc legal vigent per assegurar una protecció integral a les víctimes de violències sexuals, d'acord amb el que estableix la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delict.
- h) Promoure la col·laboració i participació de les entitats, associacions i organitzacions que des del moviment feminista i la societat civil actuen contra les violències sexuals.
- i) Garantir la formació i capacitat adequades de les persones professionals que intervenen en el procés d'informació, atenció, detecció, protecció i tractament de les víctimes, i incidir en les característiques i necessitats de les víctimes menors d'edat i amb discapacitat.
- j) Assegurar el principi de transversalitat de les mesures, de manera que en la seva aplicació es tinguin en compte les necessitats i demandes específiques de les víctimes de violències sexuals.

Article 2

Principis rectors

Als efectes d'aquesta Llei orgànica, són principis rectors de l'actuació dels poders públics els següents:

- a) Respecte, protecció i garantia dels drets humans i fonamentals. L'actuació institucional i professional portada a terme en el marc d'aquesta Llei orgànica s'ha d'orientar a respectar, protegir i garantir els

drets humans que preveuen els tractats internacionals de drets humans.

b) Diligència deguda. La resposta davant les violències sexuals s'ha d'estendre a totes les esferes de la responsabilitat institucional com ara la prevenció, la protecció, l'assistència, la reparació a les víctimes i la promoció de la justícia, i ha d'estar encaminada a garantir el reconeixement i l'exercici efectiu dels drets.

c) Enfocament de gènere. Les administracions públiques han d'incloure un enfocament de gènere fonamentat en la comprensió dels estereotips i les relacions de gènere, les seves arrels i les seves conseqüències en l'aplicació i l'avaluació de l'impacte de les disposicions de la Llei orgànica, i han de promoure i aplicar de manera efectiva polítiques d'igualtat entre dones i homes i per a l'empoderament de les dones i les nenes.

d) Prohibició de discriminació. Les institucions públiques han de garantir que les mesures que preveu aquesta Llei orgànica s'apliquin sense cap discriminació per motius de sexe, gènere, origen racial o ètnic, nacionalitat, religió o creences, salut, edat, classe social, orientació sexual, identitat sexual, discapacitat, estat civil, migració o situació administrativa, o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

e) Atenció a la discriminació interseccional i múltiple. En aplicació d'aquesta Llei orgànica, la resposta institucional ha de tenir en especial consideració les víctimes de violències sexuals afectades per altres factors superposats de discriminació, com ara l'origen racial o ètnic, la nacionalitat, la discapacitat, l'orientació sexual, la identitat sexual, l'edat, la salut, la classe social, la migració, la situació administrativa o altres circumstàncies que impliquen posicions més desavantatjades de determinats sectors per a l'exercici efectiu dels seus drets.

f) Accessibilitat. S'ha de garantir que totes les accions i mesures que recull aquesta Llei orgànica es concebin des de l'accessibilitat universal, perquè siguin comprensibles i practicables per totes les víctimes, de manera que els drets que recull es facin efectius per a víctimes amb discapacitat, en situació de dependència, amb limitacions idiomàtiques o diferències culturals, per a dones grans i per a nenes i nens.

g) Empoderament. Totes les polítiques que s'adoptin en execució d'aquesta Llei orgànica han de posar els drets de les víctimes al centre de totes les mesures, han d'adoptar un enfocament victimocèntric i s'han de dirigir en particular a respectar i promoure l'autonomia de les víctimes i a donar eines per empoderar-se en la seva situació particular i evitar la revictimització i la victimització secundària.

h) Participació. En el disseny, l'aplicació i l'avaluació dels serveis i les polítiques públiques que preveu aquesta Llei orgànica, s'hi ha de garantir la participació de les víctimes de violències sexuals i de les entitats, associacions i organitzacions del moviment feminista i la societat civil, incloses les organitzacions sindicals i empresarials, amb especial atenció a la participació de les dones des d'una òptica interseccional.

i) Equitat territorial. Totes les polítiques que adoptin les administracions públiques per a l'execució d'aquesta Llei han de tenir com a objectiu assegurar l'equitat en l'accés als serveis i recursos en els territoris de la seva competència, i han de considerar especialment les zones rurals i perifèries urbanes.

j) Cooperació. Totes les polítiques que s'adoptin en execució d'aquesta Llei orgànica s'han d'aplicar per mitjà d'una cooperació efectiva entre totes les administracions públiques, institucions i organitzacions implicades en la lluita contra les violències sexuals. En el si de la Conferència Sectorial d'Igualtat es poden adoptar plans i programes conjunts d'actuació entre totes les administracions públiques competents amb aquesta finalitat.

Article 3

Àmbit d'aplicació

1. L'àmbit d'aplicació objectiu d'aquesta Llei orgànica comprèn les violències sexuals, enteses com qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit o que condicioni el lliure desenvolupament de la vida sexual en qualsevol àmbit públic o privat, incloent-hi l'àmbit digital. Es considera inclòs en l'àmbit d'aplicació, a efectes estadístics i de reparació, el feminicidi sexual, entès com a homicidi o assassinat de dones i nenes vinculat a conductes definides en el paràgraf següent com a violències sexuals.

En tot cas es consideren violències sexuals els delictes que preveu el títol VIII del llibre II de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat, l'assetjament amb connotació sexual i el tràfic amb fins d'explotació sexual. S'ha de prestar especial atenció a les violències sexuals comeses en l'àmbit digital, la qual cosa comprèn la difusió d'actes de violència sexual, la pornografia no consentida i la infantil en tot cas, i l'extorsió sexual a través de mitjans tecnològics.

2. Aquesta Llei orgànica és aplicable a les dones, les nenes i els nens que hagin estat víctimes de violències sexuals a Espanya, independentment de la seva nacionalitat i de la seva situació administrativa; o a l'estranger, sempre que siguin de nacionalitat espanyola, i a aquests efectes poden sol·licitar l'assistència d'ambaixades i oficines consulars que preveu l'article 51, tot això sense perjudici del que estableix la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, respecte a la competència dels tribunals espanyols.

3. En el cas de la violència exercida contra nenes, nens i adolescents, les disposicions que conté aquesta Llei orgànica han d'estar alineades amb el que estableix la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral de la infància i l'adolescència davant la violència.

4. En el marc de la legislació vigent, s'ha de prendre en consideració, juntament amb la llibertat sexual, la protecció davant les violències sexuals comeses contra menors o contra persones amb capacitat jurídica modificada, com a manifestació de la dignitat de la persona humana i el dret que té qualsevol ésser humà a un desenvolupament lliure de la seva personalitat, sense intervencions traumàtiques en la seva esfera íntima per part de terceres persones.

Títol I

Recerca i producció de dades

Article 4

Recerca i dades

1. L'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes amb competències en la matèria han de dur a terme estudis, enquestes i treballs d'investigació sobre les causes, les característiques, l'extensió, els índexs de condemna i les conseqüències de les violències sexuals que inclou aquesta Llei orgànica, així com sobre els protocols d'actuació i les pràctiques de detecció i prevenció dels centres educatius i les administracions i sobre les perspectives i necessitats de les víctimes, per avaluar l'amplitud, l'evolució, les tendències en totes les formes de violència sexual i, si s'escau, les noves formes de violència sexual, tant en l'àmbit privat com en el públic, especialment en els àmbits familiar, laboral i educatiu. Tots els estudis, les enquestes i els treballs d'investigació i els informes resultants han de ser d'accés lliure i s'han de publicar de manera periòdica a les plataformes digitals de les administracions públiques que els hagin dut a terme.

S'hi han d'incorporar dades estadístiques proporcionades pel Consell General del Poder Judicial de manera trimestral, desglossat per tribunals, províncies i partits judicials amb la finalitat de disposar d'una informació integral de l'evolució d'aquests de manera similar a la que preveu la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

2. L'Administració General de l'Estat, en col·laboració amb les comunitats autònomes i les entitats locals, ha d'efectuar i mantenir actualitzat un mapa de recursos d'atenció a les víctimes de violències sexuals.

Article 5

Òrgan responsable

Als efectes del que disposa l'article anterior, la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, amb el suport de l'Observatori Estatal de Violència sobre la Dona, o els organismes estatals i autonòmics competents en polítiques d'igualtat, ha d'actuar com a òrgan permanent de recollida i anàlisi de la informació sobre les diferents formes de violència sexual, i en particular:

- a) Ha d'elaborar i oferir, en el seu àmbit competencial, informació actualitzada sobre les diferents formes de violència sexual que es produeixen a Espanya o contra víctimes espanyoles que estiguin a l'estranger.
- b) Ha d'elaborar recomanacions destinades a la inclusió de nous indicadors sobre violència sexual en els estudis, les enquestes i els altres treballs d'investigació, elaborats, promoguts o impulsats per centres, públics i privats, encarregats de l'estudi i el seguiment de les diferents formes de violència contra les dones, inclosa la Macroenquesta de violència contra la dona.
- c) Ha de promoure l'anàlisi dels factors més rellevants que produeixen i reproduïxen les violències sexuals, des d'un enfocament de gènere i interseccional.
- d) Ha d'elaborar recomanacions i propostes d'acció destinades a l'erradicació de les violències sexuals que s'han de posar a disposició del departament competent en matèria d'igualtat, les comunitats autònomes i les entitats locals. Aquestes recomanacions i propostes han d'estar dirigides tant a les administracions públiques com a empreses i particulars.

e) Ha d'impulsar la coordinació interministerial i la cooperació amb altres institucions i òrgans de caràcter acadèmic i social.

Article 6

Foment de la investigació en matèria de violència sexual

Les administracions públiques competents en matèria d'investigació han de fomentar la investigació relativa a les violències sexuals, amb especial èmfasi en els instruments de detecció, prevenció, així com l'efectivitat de les mesures de protecció, incloses les violències relacionades amb formes de discriminació interseccional o múltiple.

Títol II

Prevenció i detecció

Capítol I

Mesures de prevenció i sensibilització

Article 7

Prevenció i sensibilització en l'àmbit educatiu

1. El sistema educatiu espanyol ha d'incloure, dins dels seus principis de qualitat, la integració de continguts basats en la coeducació i en la pedagogia feminista sobre educació sexual i igualtat de gènere i educació afectivosexual per a l'alumnat, apropiats en funció de l'edat, en tots els nivells educatius i amb les adaptacions i els suports necessaris per a l'alumnat amb necessitats educatives específiques, amb respecte en tot cas a les competències en matèria d'educació de les comunitats autònomes i en col·laboració amb l'àmbit sanitari.
2. Els currículums de totes les etapes educatives no universitàries han d'incloure continguts formatius sobre l'ús adequat i crític d'internet i les noves tecnologies, destinats a la sensibilització i prevenció de les violències sexuals, la protecció de la privacitat i els delictes comesos a través de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, i han de promoure una educació en la ciutadania digital mitjançant la consecució de competències digitals adaptades al nivell corresponent del tram d'edat.
3. Les administracions educatives han d'impulsar, a les universitats de la seva respectiva competència, la inclusió dels continguts formatius anteriors en els plans d'estudis conduents a l'obtenció de títols universitaris oficials en què sigui coherent de conformitat amb les competències inherents a aquests.
4. Els serveis d'inspecció educativa, o els òrgans que les administracions educatives competents determinin, han de vetllar pel compliment i l'aplicació del que preveuen els apartats 1 i 2 d'aquest article en tots els àmbits del sistema educatiu.

Article 8

Prevenció i sensibilització en l'àmbit sanitari, sociosanitari i de serveis socials

Les administracions sanitàries, sociosanitàries i de serveis socials competents, en el si del Consell

Interterritorial del Sistema Nacional de Salut i del Consell Territorial de Serveis Socials i del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència, han de promoure l'adopció de mesures per a la prevenció i sensibilització de les violències sexuals sobre les persones usuàries dels recursos sanitaris, sociosanitaris i de serveis socials, amb respecte, en tot cas, a les competències en aquestes matèries de les comunitats autònomes.

Article 9

Campanyes institucionals de prevenció i informació

1. Amb la finalitat de prevenir les violències sexuals, tant en l'àmbit públic com en el privat, incloent-hi l'àmbit digital, les administracions públiques, en el marc de les seves competències respectives, han d'impulsar les campanyes següents:

- a) Campanyes de conscienciació dirigides a tota la població orientades a combatre els estereotips de gènere i les creences que sustenten les violències sexuals.
- b) Campanyes de conscienciació i sensibilització dirigides específicament a homes, adolescents i nens per erradicar els prejudicis basats en rols estereotipats de gènere, així com per contribuir activament a la prevenció de totes les formes de violència que recull aquesta Llei orgànica, així com de la demanda de tota classe de serveis vinculats amb l'explotació sexual i de la pornografia que naturalitza la violència sexual.
- c) Campanyes generals d'informació dirigides a dones, així com a nenes i nens, que facilitin la identificació de les diferents situacions del cicle de la violència de gènere i incloguin informació sobre els drets, les pautes d'actuació i els recursos disponibles en cas de conèixer o patir violències sexuals.
- d) Campanyes de conscienciació i sensibilització destinades a desincentivar la demanda de tota classe de serveis vinculats amb l'explotació sexual, la prostitució i de la pornografia que naturalitza la violència sexual, així com sobre les conseqüències que té per a les dones prostituïdes.
- e) Campanyes de conscienciació i sensibilització dirigides a la societat que recalquin la importància de la promoció dels grups de dones, supervivents o feministes com a eines indispensables per a la conscienciació i el canvi.
- f) Campanyes de conscienciació i sensibilització dirigides específicament a homes, adolescents i nens per promocionar la presa de responsabilitat en els grups d'iguals, de manera que puguin ser agents de canvi.

2. Les campanyes s'han de dur a terme de manera que siguin accessibles a la població, i s'han de prendre en consideració circumstàncies com ara l'edat, la discapacitat, l'idioma, el medi rural, la insularitat o l'eventual residència a l'estranger de nacionals espanyoles. Per a això, han de tenir una divulgació especial en els mitjans de comunicació de titularitat pública i en els centres educatius, socials, sanitaris, laborals, culturals i esportius.

Article 10

Mesures de prevenció en l'àmbit digital i de la comunicació

1. Els poders públics, en l'àmbit de les seves competències respectives, han de promoure, respectant en tot cas la llibertat d'expressió, la independència i la lliure prestació de serveis, les mesures següents que contribueixin a prevenir les violències sexuals en l'àmbit de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, incloent-hi l'apologia d'aquestes conductes:

a) Acords amb prestadors de serveis de la societat de la informació establerts a Espanya perquè participin en l'elaboració i l'aplicació de plans i mesures de prevenció i sensibilització en l'àmbit digital, i fomentin bones pràctiques en relació amb el tractament dels casos.

b) Formació del personal dels mitjans de comunicació amb la finalitat de capacitar-lo per informar sobre les violències sexuals amb objectivitat, sense estereotips de gènere, amb ple respecte a la dignitat de les víctimes i el seu dret a la llibertat, l'honor, la intimitat, la pròpia imatge i la protecció de dades.

c) L'adopció d'acords d'autoregulació que disposin de mecanismes de control preventiu i de resolució extrajudicial de controvèrsies, i contribueixin a la prevenció de les violències sexuals i a la sensibilització del personal dels mitjans de comunicació sobre el tema.

2. Les administracions educatives competents i les universitats han d'impulsar la inclusió, en els plans d'estudis conduents a l'obtenció dels títols universitaris oficials de les professions relacionades amb els mitjans de comunicació, de continguts dirigits a la sensibilització i formació en matèria de violències sexuals, amb particular atenció als estereotips de gènere i als drets de les víctimes.

3. L'Agència Espanyola de Protecció de Dades ha de garantir la disponibilitat d'un canal accessible i segur de denúncia de l'existència de continguts il·lícits a internet que comportin un detriment greu del dret a la protecció de dades personals.

Article 11

Prevenció i sensibilització en l'àmbit publicitari

1. Es considera il·lícita la publicitat que utilitzi estereotips de gènere que fomentin o normalitzin les violències sexuals contra les dones, nenes, nens i adolescents, així com les que impliquin promoció de la prostitució en els termes que estableix la Llei 34/1998, d'11 de novembre, general de publicitat.

2. Les administracions públiques han de promoure l'adopció d'acords d'autoregulació amb les associacions de l'àmbit publicitari, amb la finalitat de garantir que la prevenció de les violències sexuals s'integri com un dels objectius dels codis de conducta publicitària. A aquests efectes, s'ha de promoure que les plantilles de les empreses d'aquest sector rebin formació sobre aquesta matèria.

3. Les administracions educatives competents i les universitats han d'impulsar la inclusió, en els plans d'estudis conduents a l'obtenció dels títols universitaris o títols de formació professional oficials relacionats amb la publicitat, de continguts dirigits a la prevenció, sensibilització i formació en matèria de violències sexuals. S'ha de prestar una atenció particular als estereotips de gènere.

Article 12

Prevenió i sensibilització en l'àmbit laboral

1. Les empreses han de promoure condicions de treball que evitin la comissió de delictes i altres conductes contra la llibertat sexual i la integritat moral a la feina, i han d'incidir especialment en l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, en els termes que preveu l'article 48 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, inclosos els comesos en l'àmbit digital.

Així mateix, han d'arbitrar procediments específics per prevenir-los i per donar curs a les denúncies o reclamacions que puguin formular els qui hagin estat víctimes d'aquestes conductes, incloent-hi específicament les sofertes en l'àmbit digital.

2. Les empreses poden establir mesures que s'han de negociar amb els representants de les persones treballadores, com ara l'elaboració i la difusió de codis de bones pràctiques, la realització de campanyes informatives, protocols d'actuació o accions de formació.

De les mesures adoptades, d'acord amb el que disposa el paràgraf anterior, se'n pot beneficiar la plantilla total de l'empresa sigui quina sigui la forma de contractació laboral, incloses les persones amb contractes fixos discontinus, amb contractes de durada determinada i amb contractes en pràctiques. També se'n poden beneficiar les becàries i el voluntariat. Així mateix, es poden beneficiar de les mesures anteriors les persones que prestin els seus serveis a través de contractes de posada a disposició.

Les empreses han de promoure la sensibilització i oferir formació per a la protecció integral contra les violències sexuals a tot el personal al seu servei.

Les empreses han d'incloure en la valoració de riscos dels diferents llocs de treball ocupats per treballadores la violència sexual entre els riscos laborals concurrents, i han de formar i informar-ne les seves treballadores.

3. Les empreses que adequin la seva estructura i normes de funcionament al que estableix aquesta Llei orgànica han de ser reconegudes amb el distintiu d'«empreses per una societat lliure de violència de gènere». Es pot valorar la retirada d'aquest distintiu quan es donin circumstàncies que ho justifiquin.

4. S'han de determinar per real decret el procediment i les condicions per a la concessió, revisió periòdica i retirada del distintiu al qual es refereix l'apartat anterior, les facultats derivades de la seva obtenció i les condicions de difusió institucional de les empreses que l'obtinguin.

Article 13

Prevenió i sensibilització a l'Administració pública, els organismes públics i els òrgans constitucionals

1. En el marc del que estableixen la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, i la legislació autonòmica, les administracions públiques, els organismes públics i els òrgans constitucionals han de promoure condicions de treball que evitin les conductes que atemptin contra la llibertat sexual i la integritat moral a la feina, i han d'incidir especialment en l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, inclosos

els comesos en l'àmbit digital. Així mateix, han d'arbitrar procediments o protocols específics per a la seva prevenció, detecció precoç, denúncia i assessorament als qui hagin estat víctimes d'aquestes conductes.

2. Les administracions públiques competents i els seus organismes vinculats o dependents han de promoure la informació i sensibilització i oferir formació per a la protecció integral contra les violències sexuals al personal al seu servei, les autoritats públiques i als càrrecs públics electes.

3. S'han d'establir mesures i campanyes de prevenció, conscienciació i promoció de la denúncia per prevenir casos de mutilació genital femenina, tràfic de dones amb fins d'explotació sexual i matrimoni forçat, incloent-hi les operacions de col·laboració entre agents i entitats nacionals i internacionals, per mitjà d'acords bilaterals o multilaterals que afavoreixin l'intercanvi d'informació per aconseguir la finalitat esmentada dins del marc de la cooperació internacional al desenvolupament.

Article 14

Prevenció i sensibilització en l'àmbit castrense

El Ministeri de Defensa ha d'incloure en els seus plans de formació dels comandaments i en la instrucció i l'ensinistament de la tropa i marineria, suboficials i oficials, mesures de prevenció i sensibilització davant les violències sexuals, incloent-hi específicament les comeses en l'àmbit digital. Aquestes mesures s'han de dirigir tant al personal civil del Ministeri de Defensa com al personal militar, tenint en compte, en particular, el personal que està destacat a l'exterior.

Article 15

Prevenció i sensibilització en institucions residencials i en centres penitenciaris, de detenció, o d'internament involuntari de persones

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències respectives, han d'impulsar mesures destinades a promoure les condicions que evitin les conductes contra la llibertat sexual i la integritat moral en institucions residencials, en centres penitenciaris, de detenció, o d'internament involuntari de persones. Així mateix, han d'arbitrar procediments específics per prevenir-les i per donar curs a les denúncies o reclamacions que puguin formular els qui hagin estat víctimes d'aquestes conductes.

És necessari preveure protocols específics de detecció de pràctiques de violència sexual en aquestes institucions i articular un procediment d'investigació dels casos detectats, i sempre s'han de garantir l'acompanyament i la protecció de les víctimes de la violència i la tramitació de les denúncies o reclamacions que puguin formular.

Així mateix, han d'arbitrar procediments específics per prevenir-les, i han d'establir les mesures necessàries perquè les institucions residencials siguin un entorn segur, lliure de violències, partint de la necessària formació específica en matèria de violència sexual del personal que treballa en aquests centres.

Article 16

Espais públics segurs

1. L'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes amb competències en la matèria han de donar suport a les entitats locals perquè desenvolupin polítiques urbanístiques i de seguretat amb un enfocament de gènere que garanteixin que els espais públics dels municipis siguin segurs i accessibles per a totes les dones, les nenes i els nens.
2. Les empreses han d'integrar la perspectiva de gènere en l'organització dels espais dels seus centres de treball amb la finalitat que siguin segurs i accessibles per a totes les treballadores.

Article 17

Partits polítics i organitzacions socials

Els partits polítics i les organitzacions socials legalment constituïdes han de tenir un protocol per prevenir, detectar i combatre la violència masclista. Se n'ha d'informar i s'han de dur a terme accions per sensibilitzar els seus membres. Periòdicament, s'han d'avaluar i revisar el funcionament i l'aplicació dels procediments establerts en el protocol.

Capítol II

Detecció de les violències sexuals

Article 18

Responsabilitat institucional de detecció de les violències sexuals

1. Les administracions públiques competents en matèria educativa, sanitària, sociosanitària i social han de dur a terme, en el marc de les seves respectives competències, actuacions encaminades a la detecció i identificació de situacions de violència sexual. Per fer-ho, han de promoure l'elaboració de protocols específics de detecció, actuació i derivació en l'àmbit educatiu, social i sanitari, amb especial atenció a les víctimes menors d'edat i amb discapacitat.
2. Sense perjudici del que estableixen els articles 262 i 264 de la Llei d'enjudiciament criminal, aprovada pel Reial decret de 14 de setembre de 1882, quant al deure de denunciar, quan les violències sexuals detectades afectin nenes o nens, la responsabilitat institucional comporta el compliment del deure de comunicació que preveu el títol II de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència.
3. Les víctimes i els qui coneguin alguna situació de violència sexual que afecti el dret fonamental a la protecció de dades personals la poden comunicar a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, o a les autoritats autonòmiques de protecció de dades, sense perjudici de la salvaguarda del principi de reserva de jurisdicció i la preferència necessària de la jurisdicció penal sobre l'Administració en el coneixement dels fets que poden constituir una infracció penal.
4. Tots els poders públics han d'actuar amb la diligència deguda amb la finalitat que les víctimes de violència puguin accedir a un exercici efectiu dels drets que preveuen aquesta Llei i els convenis internacionals contra la violència de gènere.

Article 19

Detecció i resposta en l'àmbit educatiu

Les administracions educatives, en l'àmbit de les seves competències respectives i en el marc de la conferència sectorial corresponent, han de promoure l'aplicació, l'actualització permanent i la difusió de protocols que continguin pautes d'actuació per prevenir, detectar i erradicar les violències sexuals en l'àmbit educatiu, tant públic com privat, i per a cadascun dels nivells educatius, inclòs l'àmbit universitari, en el marc del que estableixi la legislació en matèria d'universitats que sigui aplicable. Aquests protocols han d'impulsar activitats continuades de prevenció i sistemes de detecció precoç i intervenció per a casos de violències sexuals, d'acord amb els principis rectors d'aquesta Llei orgànica.

Article 20

Detecció i intervenció en l'àmbit sanitari

1. Les administracions sanitàries, en el si del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut, han de promoure la formació adequada del personal sanitari i no sanitari per a la detecció de les violències sexuals i han de proposar les mesures que considerin necessàries a fi d'optimitzar la contribució de l'àmbit sanitari per a la detecció i resposta davant les violències sexuals.
2. Els plans nacionals de salut que escaiguin han de preveure un apartat de prevenció, detecció i intervenció integral davant les violències sexuals.
3. La Comissió contra la Violència de Gènere del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut s'ha d'ocupar del suport tècnic i l'orientació de les mesures sanitàries necessàries per implementar el que disposa aquest precepte, així com de l'avaluació i la proposició de les mesures necessàries perquè el sector sanitari contribueixi a la prevenció, detecció i resposta diligent davant d'aquestes violències.
4. La Comissió contra la Violència de Gènere ha d'elaborar, amb la implicació de l'Observatori de Salut de les Dones, un protocol comú d'actuacions des dels serveis sanitaris en matèria de violències sexuals que inclogui pautes de detecció i intervenció, tant davant de les violències recents com de les produïdes en el passat. Les comunitats autònomes amb competències sobre la matèria poden crear protocols anàlegs en l'àmbit del seu territori.
5. El protocol comú d'actuacions és el marc des del qual s'han d'actualitzar i millorar els protocols sanitaris autonòmics existents, i s'ha d'assegurar una actuació homogènia i adequada del personal sanitari en el conjunt de l'Estat.

Article 21

Detecció i intervenció en l'àmbit sociosanitari i en el sistema de serveis socials

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències respectives i en el si del Consell Territorial de Serveis Socials i del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència, i del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut, han de promoure els procediments i la formació adequada del personal sociosanitari i del sistema dels serveis socials generals per a la detecció de les violències

sexuals, que ha d'incloure tant els espais residencials com els ambulatoris.

2. En els plans de serveis socials, de prevenció de les situacions de dependència i de prevenció de deficiències i d'intensificació de discapacitats, així com en d'altres en què sigui procedent, s'hi ha de preveure un apartat de prevenció, detecció i intervenció integral davant les violències sexuals.

Article 22

Detecció de casos de mutilació genital femenina, tràfic de dones amb fins d'explotació sexual i matrimoni forçat

Els poders públics han d'establir protocols d'actuació que permetin la detecció i l'atenció de casos de mutilació genital femenina, de tràfic de dones amb fins d'explotació sexual i de matrimoni forçat, per a la qual cosa s'ha de procurar la formació específica necessària per a l'especialització professional, amb la possibilitat d'incloure-hi accions específiques en el marc de la cooperació internacional al desenvolupament.

Títol III

Formació

Article 23

Garantia d'especialització professional a través de la formació

1. L'especialització professional s'ha de garantir, en tots els nivells de l'Administració, a través de la formació inicial obligatòria i la formació contínua que han de rebre tots els sectors professionals que esmenta aquest títol, especialment els que intervenen, directament o indirectament, en la prevenció, detecció, reparació i resposta a les violències sexuals, en l'atenció a les víctimes que tenen relació directa amb els agressors, amb especial atenció a la formació del personal que tingui un contacte directe i habitual amb menors d'edat.

2. En aplicació d'aquesta Llei orgànica, el Govern, en col·laboració amb les comunitats autònomes, ha d'elaborar un programa marc de formació i de reciclatge dels sectors professionals que esmenta aquest títol que compregui, a més dels aspectes específics relacionats amb cada sector, els estereotips de gènere, el trauma i els seus efectes i la responsabilitat en la reducció de la victimització secundària. S'ha de prestar una atenció particular a la situació i les necessitats de les víctimes de discriminació interseccional.

3. Les administracions públiques han de fomentar i promoure la formació especialitzada dels sectors que preveu aquest títol, amb una incidència especial en la formació dels professionals en funcions.

Article 24

Formació en l'àmbit docent i educatiu

1. Les administracions educatives competents i les universitats han d'impulsar la inclusió de continguts dirigits a la capacitat per a la prevenció, sensibilització, detecció i formació en matèria de violències sexuals en els plans d'estudis dels títols universitaris oficials que condueixen a l'exercici de professions

docents.

2. En la formació contínua del professorat dels àmbits i nivells educatius no universitaris i del personal d'administració i serveis, s'hi han d'incorporar continguts dirigits a la capacitat per sensibilitzar i prevenir les violències sexuals, en particular en l'entorn digital.

3. En la formació permanent del professorat universitari i del personal d'administració i serveis s'hi han d'incorporar continguts dirigits a la capacitat per a la prevenció, sensibilització i detecció en matèria de violències sexuals.

Article 25

Formació del sector sanitari, sociosanitari i de serveis socials

1. Les administracions educatives competents i les universitats han d'impulsar la incorporació de continguts formatius per a la prevenció, la detecció, la intervenció i el suport a les víctimes de violències sexuals en els plans d'estudis dels títols universitaris o títols de formació professional oficials de l'àmbit de les ciències de la salut i de l'àmbit dels serveis socials en què sigui coherent de conformitat amb les competències inherents a aquests.

2. Així mateix, les administracions públiques competents s'han d'assegurar que els plans de formació contínua de les persones treballadores del Sistema Nacional de Salut i de la xarxa de serveis socials incloguin temes dedicats a la sensibilització i formació en matèria de prevenció, detecció i actuació en casos de violències sexuals, així com en el tractament de les víctimes de violències sexuals i els seus drets.

Article 26

Formació de les forces i cossos de seguretat

1. Les administracions públiques competents han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que, en el temari d'accés als cossos de les forces i cossos de seguretat de l'Estat, autonòmics i locals, s'hi incloguin temes dedicats a la perspectiva de gènere en la funció policial, així com a les mesures de protecció integral contra les violències sexuals.

2. Així mateix, les administracions públiques competents s'han d'assegurar que, tant en la formació inicial per a l'alumnat de nou ingrés, com en la formació permanent i contínua per a la promoció interna i d'actualització, s'hi incloguin temes dedicats a la sensibilització i formació en matèria de prevenció, detecció, sanció i erradicació de les violències sexuals, així com en el tractament de les víctimes de violències sexuals i els seus drets.

3. En la formació del personal de les forces i cossos de seguretat de l'Estat desplaçat en països en conflicte s'ha d'incloure formació específica sobre prevenció, detecció i resposta a les violències sexuals.

Article 27

Formació en les carreres judicial i fiscal i de tot el personal al servei de l'Administració de justícia

1. El Ministeri de Justícia, el Consell General del Poder Judicial i la Fiscalia General de l'Estat han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que, en el temari d'accés a les carreres judicial i fiscal, així com al cos de lletrats de l'Administració de justícia i altre personal al servei de l'Administració de justícia, s'hi incloguin temes dedicats a la igualtat entre homes i dones des d'una perspectiva interseccional i, en especial, a la protecció integral contra totes les violències sexuals, considerant la situació de les dones, nenes, nens i adolescents afectats per formes múltiples i interrelacionades de discriminació, com les dones amb discapacitat o immigrants, entre d'altres.

2. El Ministeri de Justícia, en col·laboració, si s'escau, amb la Fiscalia General de l'Estat, el Consell General del Poder Judicial i les comunitats autònomes amb competències en aquesta qüestió, han d'assegurar que, en la formació inicial i contínua dels integrants de la carrera judicial, del Ministeri Fiscal i la resta del personal al servei de l'Administració de justícia, s'hi inclogui transversalment la perspectiva de gènere i, en especial, les obligacions del sistema de justícia en relació amb les violències sexuals, considerant el dret a l'accés a la justícia de les dones, nenes, nens i adolescents afectats per formes múltiples i interrelacionades de discriminació.

Article 28

Formació en l'àmbit de l'advocacia

1. Les administracions públiques, en col·laboració amb el Consell General de l'Advocacia Espanyola i els col·legis de l'advocacia, així com el Consell General de Procuradors d'Espanya i els col·legis oficials de procuradors, han de garantir una formació adequada, periòdica i gratuïta dels lletrats i procuradors encarregats d'assistir les víctimes de violències sexuals, en matèria d'igualtat, perspectiva de gènere i protecció integral contra totes les violències sexuals, considerant, en particular, el dret a l'accés a la justícia de les dones, nenes, nens i adolescents afectats per formes múltiples i interrelacionades de discriminació, com les dones amb discapacitat o immigrants, entre d'altres.

2. Els col·legis de l'advocacia han d'exigir per a l'exercici del torn d'ofici cursos d'especialització en violència de gènere que incloguin com a línia de formació una específica en violències sexuals.

Article 29

Formació en l'àmbit forense

1. El Ministeri de Justícia ha d'adoptar les mesures necessàries per garantir que, en el temari d'accés al Cos Nacional de Metges Forenses, s'hi incloguin temes dedicats a la igualtat i la no-discriminació per raó de gènere des d'una perspectiva interseccional i, en especial, a la protecció integral contra totes les violències sexuals, considerant la situació de les dones, nenes, nens i adolescents afectats per formes múltiples i interrelacionades de discriminació, com les dones amb discapacitat o immigrants, entre d'altres.

2. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències respectives, han d'assegurar que els instituts de medicina legal, en la formació inicial i contínua dels equips multidisciplinaris de professionals integrats en les unitats de valoració forense integral i dels equips psicosocials especialitzats que assisteixin els jutjats, incloguin transversalment la perspectiva de gènere, així com la capacitat per a la identificació de les violències sexuals.

3. Així mateix, s'ha de garantir la formació per a una especialització adequada de tot el personal del Cos Nacional de Metges Forenses que dugui a terme la valoració de les circumstàncies i els danys ocasionats en casos de violències sexuals, considerant especialment la situació de dones, nenes, nens i adolescents afectats per formes múltiples i interrelacionades de discriminació.

Article 30

Formació en l'àmbit penitenciari i altres centres d'internament o custòdia

1. Les administracions públiques competents en matèria penitenciària han d'assegurar que, en la formació inicial, contínua i per a la promoció i la capacitació professional dels qui treballen en els centres penitenciaris i de menors infractors, s'hi inclogui transversalment la perspectiva de gènere, així com mesures dirigides a la seva formació respecte a la protecció integral contra les violències sexuals en l'àmbit de les seves funcions, considerant la situació de les dones, nenes, nens i adolescents afectats per formes múltiples i interrelacionades de discriminació, com les dones amb discapacitat o immigrants, entre d'altres.

2. Així mateix, s'ha de garantir aquesta formació al personal que presti els seus serveis en els centres d'internament de persones estrangeres i altres centres de custòdia o acollida, inclosos els d'estada temporal i els de menors d'edat.

Article 31

Formació del personal a l'exterior

El Ministeri d'Afers Exteriors, Unió Europea i Cooperació ha de proporcionar formació inicial i contínua al personal funcionari i contractat localment que s'encarregui, en l'àmbit de l'assistència consular o en qualssevol altres funcions, de l'atenció a les víctimes espanyoles de violències sexuals a l'estranger.

Article 32

Mesures relatives a l'avaluació, la verificació i l'acreditació de centres i de títols universitaris

1. En les activitats d'avaluació, verificació i acreditació de plans d'estudis de títols universitaris s'ha de tenir en compte el grau de compliment del que preveu aquest títol.

L'absència dels continguts en matèria d'igualtat de gènere i de prevenció i erradicació de les violències sexuals sense justificació apropiada pot donar lloc a un informe desfavorable motivat del corresponent òrgan de verificació o avaluació.

2. Les universitats han d'establir un itinerari formatiu en matèria de prevenció de la violència contra les dones i de promoció de la igualtat entre dones i homes, avaluable i acreditable per l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació o l'autoritat competent del Ministeri d'Educació i Formació Professional o, si s'escau, els òrgans competents de les comunitats autònomes, en els plans d'estudis conduents a l'obtenció de títols universitaris oficials en què sigui coherent de conformitat amb les competències inherents a aquests.

Títol IV

Dret a l'assistència integral especialitzada i accessible

Capítol I

Abast i garantia del dret

Article 33

El dret a l'assistència integral especialitzada i accessible

1. Totes les persones compreses a l'apartat 2 de l'article 3 d'aquesta Llei orgànica tenen dret a l'assistència integral especialitzada i accessible que les ajudi a superar les conseqüències físiques, psicològiques, socials o d'una altra índole derivades de les violències sexuals. Aquest dret comprèn, almenys:

- a) Informació i orientació sobre els seus drets i recursos, en els termes que preveu l'article 34.
- b) Atenció mèdica especialitzada en els centres sanitaris i psicològica, tant immediata com d'emergència i crisi en centres 24 hores, d'acompanyament i de recuperació integral en el llarg termini.
- c) Els serveis de salut mental que es prestin a les dones víctimes de violències sexuals s'han de dissenyar amb perspectiva de gènere i drets humans i han de garantir el consentiment lliure i informat de la dona per a qualsevol tractament mèdic. Per a això, se li han de facilitar els suports que pugui necessitar per exercir aquest dret, així com per adoptar decisions sobre la seva pròpia vida.
- d) Atenció a les necessitats econòmiques, laborals, d'habitatge i socials, tant immediata com d'emergència i crisi en centres 24 hores, d'acompanyament i de recuperació integral en el llarg termini, en els termes que estableix l'article 35.
- e) Assessorament jurídic previ i assistència jurídica gratuïta en els processos derivats de la violència, en els termes que preveu la legislació d'assistència jurídica gratuïta.
- f) Seguiment de les seves reclamacions de drets.
- g) Serveis de traducció i interpretació, inclosos els serveis de llenguatge de signes, subtitulació, guies intèrprets, així com altre personal especialitzat de suport per a la comunicació.
- h) Assistència personal, com un recurs disponible per a les dones amb discapacitat que n'enforteixi l'autonomia davant totes les actuacions judicials, les mesures de protecció i de suport i els serveis per a les víctimes.
- i) Atenció especialitzada, en el cas de nenes i nens víctimes de violències sexuals i de víctimes de tràfic i explotació sexual.

2. En els instruments i procediments de cooperació entre l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes en les matèries que regula aquest títol s'hi han d'incloure compromisos

d'aportació de recursos financers suficients destinats a les comunitats autònomes referits específicament a la prestació dels serveis.

3. Els serveis sociosanitaris, així com l'Institut de les Dones i els organismes d'igualtat de les comunitats autònomes, han d'orientar i valorar els programes i les accions que es portin a terme en el marc del dret a l'assistència integral especialitzada i accessible, i han d'emetre recomanacions per a la seva millora.

4. Els serveis d'informació i orientació, atenció psicosocial immediata, telefònica i en línia, assessorament jurídic 24 hores, els serveis d'acollida i assistència social integral, consistents en orientació jurídica, psicològica i social destinades a les víctimes de violències sexuals, així com els centres de crisi 24 hores, tenen caràcter de serveis essencials.

En cas que concorri qualsevol situació que dificulti l'accés o la prestació d'aquests serveis, les administracions públiques competents han d'adoptar les mesures necessàries per garantir-ne el funcionament normal i l'adaptació, si és necessari, a les necessitats específiques de les víctimes derivades de la situació d'estat d'alarma o una altra situació excepcional.

Igualment, s'han de garantir el funcionament i la prestació normals del sistema de seguiment per mitjans telemàtics del compliment de les mesures cautelars i les penes de prohibició d'aproximació en matèria de violència de gènere.

5. Els serveis de salut mental que es prestin a les dones víctimes de violències sexuals s'han de dissenyar amb perspectiva de gènere i drets humans i han de garantir el consentiment lliure i informat de la dona per a qualsevol tractament mèdic. Per a això, se li han de facilitar els suports que pugui necessitar per exercir aquest dret, així com per adoptar decisions sobre la seva pròpia vida.

Article 34

Dret a la informació

1. Les víctimes de violències sexuals tenen dret a rebre plena informació i assessorament adequat a la seva situació personal, a través dels serveis, els organismes o les oficines que disposin les administracions públiques.

La informació esmentada comprèn les mesures que preveu aquesta Llei orgànica relatives a la seva protecció i seguretat i als drets i les ajudes que s'hi preveuen, així com la referent al lloc de prestació dels serveis d'atenció, emergència i crisi, suport i recuperació integral.

A aquest efecte les administracions públiques competents han de desplegar, finançar i assegurar els serveis d'informació i assessorament especialitzats que considerin necessaris per fer efectiu aquest dret.

2. S'ha de garantir, a través dels mitjans necessaris, l'accés integral de les dones amb discapacitat, així com de les nenes i els nens víctimes de violències sexuals, a la informació sobre els seus drets i sobre els recursos existents. Aquesta informació s'ha d'oferir en un format accessible i comprensible adaptat a les circumstàncies d'edat i discapacitat, incloent-hi sistemes com ara el llenguatge de signes o altres modalitats o opcions de comunicació, inclosos els sistemes alternatius i augmentatius. Si s'escau, s'ha de

proporcionar, a més, a la persona representant de la víctima o a qui en tingui atribuïda la guarda, protecció o defensa, sense perjudici del deure d'atenció immediata i informació que preveu l'article 16.4 de la Llei orgànica 8/2021, de protecció integral de la infància i l'adolescència davant la violència, i el dret dels nens, nenes i adolescents a estar acompanyats d'una persona de la seva confiança que preveu l'article 17.2 de la mateixa Llei.

3. Així mateix, s'han d'articular els mitjans necessaris perquè les víctimes de violències sexuals que, per les seves circumstàncies personals, socials o idiomàtiques, puguin tenir dificultats per accedir a la informació, tinguin garantit l'exercici efectiu d'aquest dret, sempre amb la garantia que la informació estigui disponible en les reconegudes com a llengües pròpies de cada territori.

Article 35

Serveis d'assistència integral especialitzada i accessible

1. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències respectives, han de promoure el dret a l'assistència integral especialitzada i accessible, en els termes que expressen els articles anteriors, mitjançant la disponibilitat dels serveis següents:

a) Centres de crisi 24 hores: serveis que ofereixen atenció psicològica, jurídica i social. Sota criteris d'atenció permanent i actuació urgent, han de proveir suport i assistència en situacions de crisi per a víctimes, familiars i persones de l'entorn. Aquests centres inclouen l'acompanyament i la informació telefònica i presencial les 24 hores del dia cada dia de l'any.

b) Serveis de recuperació integral: serveis interdisciplinaris de recuperació psicològica i acompanyament social, educatiu, laboral i jurídic que treballen per donar suport a la recuperació psicològica de les víctimes en el llarg termini, així com per atendre aquestes necessitats d'acompanyament.

c) Serveis d'atenció a víctimes de tràfic i explotació sexual: serveis que comprenen, almenys, assistència psicològica, atenció jurídica i assessorament social en el seu propi idioma.

d) Serveis d'atenció especialitzada a nenes i nens víctimes de violències sexuals: serveis adaptats i adequats a les seves necessitats, que proveeixen assistència psicològica, educativa i jurídica, i que es constitueixen en el lloc de referència per a les víctimes, al qual es desplaça el conjunt de professionals intervinents en els processos assistencials i judicials.

2. En tots els casos, l'accés a aquests serveis ha de ser gratuït i s'han de respectar la dignitat, la confidencialitat i el dret a la protecció de dades de caràcter personal de les víctimes i de terceres persones.

3. Aquests serveis han d'actuar coordinadament i en col·laboració amb els cossos i forces de seguretat, els òrgans judicials competents, els serveis sanitaris i sociosanitaris, les unitats de valoració forense i les institucions encarregades de prestar assistència jurídica a les víctimes de l'àmbit geogràfic corresponent i, si s'escau, les oficines d'assistència a les víctimes del delictes.

4. S'ha de garantir la disponibilitat d'aquests serveis a través de la previsió d'un nombre suficient de

centres, amb personal suficient i qualificat, i d'un repartiment equitatiu d'aquests que assegurï l'accessibilitat a les dones de les zones rurals i allunyades dels nuclis urbans de gran densitat.

Article 36

Garantia dels drets de les víctimes en situació administrativa irregular

Les víctimes de violències sexuals en situació administrativa irregular, d'acord amb la legislació d'estrangeria, gaudeixen dels drets reconeguts en aquesta Llei orgànica en igualtat de condicions amb la resta de les víctimes. Així mateix, tenen dret a la residència i treball en els termes que preveu per a les autoritzacions per circumstàncies excepcionals la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, reguladora dels drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, en els supòsits que no regula aquesta norma i que s'han de desenvolupar reglamentàriament.

Article 37

Acreditació de l'existència de violències sexuals

1. Als efectes del reconeixement dels drets que regula aquest títol, les situacions de violència sexual s'han d'acreditar mitjançant una sentència condemnatòria per un delictes de violència sexual en els termes que preveu l'article 3, una ordre de protecció o qualsevol altra resolució judicial que declari l'existència de violència sexual o acordi una mesura cautelar a favor de la víctima, o bé per l'informe del Ministeri Fiscal que indiqui l'existència d'indicis que el demandant és víctima de violència sexual.

A aquests efectes, també es poden acreditar les situacions de violència sexual mitjançant un informe dels serveis socials, dels serveis especialitzats en igualtat i contra la violència de gènere, dels serveis d'acollida destinats a víctimes de violència sexual de l'Administració pública competent, o de la Inspecció de Treball i de la Seguretat Social, en els casos objecte d'actuació inspectora; per una sentència recaiguda en l'ordre jurisdiccional social; o per qualsevol altre títol, sempre que això estigui previst a les disposicions normatives de caràcter sectorial que regulin l'accés a cadascun dels drets i recursos.

En el cas de víctimes menors d'edat, i als mateixos efectes, l'acreditació es pot fer, a més, per documents sanitaris oficials de comunicació a la Fiscalia o a l'òrgan judicial.

2. El Govern i les comunitats autònomes, en el marc de la Conferència Sectorial d'Igualtat, han de dissenyar, de comú acord, els procediments bàsics que permetin posar en marxa els sistemes d'acreditació de les situacions de violències sexuals.

3. Les dades personals, tant de les víctimes com de terceres persones, contingudes en els documents esmentats s'han de tractar amb les garanties que estableix la normativa de protecció de dades personals.

Capítol II

Autonomia econòmica, drets laborals i habitatge

Article 38

Drets laborals i de Seguretat Social

1. Les treballadores víctimes de violències sexuals tenen dret, en els termes que preveu el text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, a la reducció o a la reordenació del seu temps de treball, a la mobilitat geogràfica, al canvi de centre de treball, a l'adaptació del seu lloc de treball i als suports que necessitin per raó de la seva discapacitat per reincorporar-se, a la suspensió de la relació laboral amb reserva de lloc de treball i a l'extinció del contracte de treball.

El període de suspensió té una durada inicial que no pot excedir els sis mesos, llevat que de les actuacions de tutela judicial resulti que l'efectivitat del dret de protecció de la víctima requereixi la continuïtat de la suspensió. En aquest cas, el jutge pot prorrogar la suspensió per períodes de tres mesos, amb un màxim de divuit mesos.

2. Les víctimes de violències sexuals tenen dret a la protecció per desocupació en els termes que preveuen el text refós de la Llei de la Seguretat Social, aprovat pel Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, i la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

3. Les empreses que formalitzin contractes d'interinitat, sempre que el contracte se subscrigui amb una persona desocupada, per substituir treballadores víctimes de violència sexual que hagin suspès el seu contracte de treball o exercit el seu dret a la mobilitat geogràfica o al canvi de centre de treball tenen dret a una bonificació del 100% de les quotes empresarials a la Seguretat Social per contingències comunes durant tot el període de suspensió de la treballadora substituïda o durant sis mesos en els supòsits de mobilitat geogràfica o canvi de centre de treball. Quan tinguï lloc la reincorporació, aquesta s'ha d'efectuar en les mateixes condicions existents en el moment de la suspensió del contracte de treball, i s'han de garantir els ajustos raonables que es puguin necessitar per raó de discapacitat.

4. Les absències o faltes de puntualitat a la feina motivades per la situació física o psicològica derivada de les violències sexuals es consideren justificades i s'han de remunerar quan així ho determinin els serveis socials d'atenció o serveis de salut, segons que correspongui, sense perjudici que la treballadora comuniqui aquestes absències a l'empresa al més aviat possible.

5. A les treballadores per compte propi víctimes de violències sexuals que cessin en la seva activitat per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral se les considera en situació de cessament temporal de l'activitat, en els termes que preveu el text refós de la Llei general de la Seguretat Social, aprovat pel Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, i se'ls ha de suspendre l'obligació de cotització durant un període de sis mesos, que se'ls consideren de cotització efectiva als efectes de les prestacions de la Seguretat Social. Així mateix, la seva situació es considera assimilada a l'alta.

Als efectes del que preveu el paràgraf anterior, s'ha de prendre una base de cotització equivalent a la mitjana de les bases cotitzades durant els sis mesos previs a la suspensió de l'obligació de cotitzar.

Article 39

Programa específic d'ocupació

1. En el marc dels plans anuals d'ocupació als quals es refereix l'article 11 del text refós de la Llei d'ocupació, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre, s'hi ha d'incloure un programa d'acció específic per a les víctimes de violències sexuals inscrites com a demandants d'ocupació. Aquest programa ha d'incloure mesures per afavorir l'inici d'una nova activitat per compte propi.
2. Les treballadores desocupades que hagin patit violències sexuals, així com les treballadores autònomes que hagin cessat la seva activitat per ser víctimes de violències sexuals, tenen dret, en el moment de demanar una feina, a participar en les ajudes de contingut econòmic a què es refereix l'article 41, així com a participar en programes específics d'inserció laboral.

Article 40

Drets de les funcionàries públiques

1. Les funcionàries públiques víctimes de violències sexuals tenen dret a la reducció o a la reordenació del seu temps de treball, a la mobilitat geogràfica de centre de treball i a l'excedència en els termes que determini la seva legislació específica.
2. Les absències totals o parcials a la feina motivades per la situació física o psicològica derivada de la violència sexual soferta per una dona funcionària es consideren justificades i s'han de remunerar quan així ho determinin els serveis socials d'atenció o els serveis de salut, segons que correspongui, sense perjudici que les funcionàries comuniquin aquestes absències a la seva administració al més aviat possible.
3. L'acreditació de les circumstàncies que donen lloc al reconeixement dels drets de mobilitat geogràfica de centre de treball, excedència i reducció o reordenació del temps de treball s'ha d'efectuar en els termes que estableix l'article 37.

Article 41

Ajudes econòmiques a les víctimes de violències sexuals

1. Quan les víctimes de violències sexuals no tinguin rendes superiors, en còmput mensual, al salari mínim interprofessional, exclosa la part proporcional de dues pagues extraordinàries, han de rebre una ajuda econòmica equivalent a sis mesos de subsidi per desocupació.

En el supòsit de víctimes de violències sexuals dependents econòmicament de la unitat familiar, quan aquesta no obtingui rendes superiors, exclosa la part proporcional de dues pagues extraordinàries, a dues vegades el salari mínim interprofessional, han de rebre en tot cas l'ajuda econòmica que descriu aquest article.

2. L'import de l'ajuda es pot percebre, a elecció de la víctima, en un pagament únic o en sis mensualitats. L'ajuda esmentada es pot prorrogar per una sola vegada, sempre que se segueixin sense superar els llindars econòmics que descriu l'apartat 1.

Quan la víctima de la violència sexual tingui reconeguda oficialment una discapacitat en un grau igual o superior al 33%, l'import és equivalent a dotze mesos de subsidi per desocupació, prorrogables per una sola vegada, sempre que es mantinguin les condicions que van donar lloc a la concessió inicial.

En cas que la víctima tingui persones a càrrec, el seu import pot arribar al d'un període equivalent al de divuit mesos de subsidi, o de vint-i-quatre mesos si la víctima o algun dels familiars que hi conviu té reconeguda oficialment una discapacitat en un grau igual o superior al 33%, en els termes que estableixin les disposicions de desplegament d'aquesta Llei orgànica. Aquesta ajuda és igualment prorrogable per una sola vegada, en els mateixos termes que els anteriors, sempre que es mantinguin les condicions que van donar lloc a la concessió inicial.

3. El procediment de concessió d'aquestes ajudes, finançades amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat, s'ha de regular per reial decret. En tot cas, la concurrència de les circumstàncies de violència s'ha d'acreditar de conformitat amb el que estableix l'article 37.

4. Aquestes ajudes són compatibles amb la percepció de les indemnitzacions acordades per sentència judicial, o, alternativament, amb qualsevol de les ajudes que preveu la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual. Igualment, són compatibles amb les ajudes que preveu el Reial decret 1369/2006, de 24 de novembre, pel qual es regula el programa de renda activa d'inserció per a desocupats amb necessitats econòmiques especials i dificultat per trobar feina; amb les ajudes que estableix la Llei 19/2021, de 20 de desembre, per la qual s'estableix l'ingrés mínim vital, i amb la percepció de les ajudes que estableixin les comunitats autònomes en aquest àmbit material.

5. Les víctimes acreditades de violència sexual tenen la consideració jurídica de víctimes de violència de gènere als efectes de l'article 2.2.c) del Reial decret 1369/2006, de 24 de novembre, pel qual es regula el programa de renda activa d'inserció per a desocupats amb necessitats econòmiques especials i dificultat per trobar feina.

Article 42

Accés a l'habitatge

Les administracions públiques han de promoure l'accés prioritari de les víctimes de violències sexuals al parc públic d'habitatge i als programes d'ajuda d'accés a l'habitatge, en els termes que s'estableixin.

Així mateix, han de promoure l'accés prioritari de les víctimes de violències sexuals als establiments residencials i altres centres d'atenció a les persones en situació de dependència.

Títol V

Actuació de les forces i cossos de seguretat

Article 43

Actuació policial especialitzada

1. Les unitats de les forces i cossos de seguretat de l'Estat especialitzades en la prevenció de la violència

de gènere i en el control de l'execució de les mesures judicials adoptades, així com les policies autonòmiques i les policies locals que hagin acordat assumir aquestes competències, han d'ampliar el seu treball especialitzat a les violències sexuals i han de desenvolupar protocols d'intervenció i assistència a víctimes en col·laboració amb els centres especialitzats en matèria d'igualtat i contra la violència sexual i de gènere.

2. S'han d'adaptar totes les eines i els protocols policials de treball per a la recollida d'informació, la coordinació, la valoració del risc, la prevenció, l'atenció, el seguiment i la protecció de les víctimes. En particular, per a la protecció de les víctimes menors d'edat cal atènyer-se al que disposa l'article 50 de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i a l'adolescència davant la violència. Per a això, els òrgans judicials i els serveis sociosanitaris i els centres educatius han de facilitar als cossos i forces de seguretat de l'Estat tota la informació de la qual es derivin elements que permetin determinar l'existència d'un risc per a la integritat de la víctima o del seu entorn.

3. Les víctimes de violències sexuals tenen dret a ser ateses per personal expressament format en matèria de gènere i violències sexuals, que ha de donar una resposta amb el màxim grau de sensibilitat, qualitat, celeritat i eficàcia possible, i evitar actuacions que representin un increment de la victimització i la duplicació o repetició de les intervencions. En els casos de víctimes menors d'edat, l'atenció policial i la investigació les han de conduir unitats especialitzades en la investigació i prevenció de situacions de violència contra la infància i l'adolescència i preparades per a una intervenció correcta i adequada davant d'aquests casos.

4. Amb la finalitat de fer efectiva la protecció de les víctimes, les forces i cossos de seguretat de l'Estat s'han de coordinar i han de col·laborar amb els cossos de policia de les comunitats autònomes que duguin a terme les funcions de protecció de les persones i els béns i el manteniment de l'ordre i la seguretat ciutadana dins del seu territori, en els termes que preveuen els seus estatuts d'autonomia, la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat, i les seves lleis de policia.

5. El Ministeri de l'Interior, en l'àmbit de les seves competències, ha de promoure la realització d'estudis, informes i estadístiques tendents a delimitar la magnitud de la violència sexual a Espanya.

Article 44

Investigació policial

Les administracions públiques competents han d'arbitrar tots els mitjans disponibles, incloses les tècniques més avançades, per garantir l'eficàcia de les investigacions efectuades per les forces i cossos de seguretat a fi de verificar i acreditar els fets que puguin constituir violència sexual, sempre preservant la integritat i intimitat de les víctimes.

Les diferents forces i cossos de seguretat que actuïn en un mateix territori han de col·laborar, dins del seu àmbit competencial, per aconseguir un exercici eficaç de les seves funcions en l'àmbit de la lluita contra la violència sexual, en els termes que preveu la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat.

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, han de potenciar la labor de les

forces i cossos de seguretat mitjançant el desenvolupament d'eines tecnològiques interoperables que facilitin la investigació dels delictes.

Article 45

Protecció efectiva de les víctimes en risc

1. Les forces i cossos de seguretat i les policies autonòmiques i locals competents han de desplegar mesures d'avaluació del risc i de protecció orientades a garantir la no repetició de la violència i a oferir protecció efectiva davant de represàlies o amenaces, per fer possible que les dones, les nenes i els nens visquin en condicions de llibertat i seguretat. Aquestes mesures es poden mantenir en els casos de sobreseïment provisional, sempre respectant el dret a la intimitat de les víctimes, si se'n valora la necessitat.

2. En el mateix sentit, a través de les unitats especialitzades, s'ha de vigilar i controlar el compliment exacte de les mesures acordades pels òrgans judicials encaminades a la protecció de la víctima a través de la vigilància dels investigats o condemnats o el control de localització a través de dispositius telemàtics de control del compliment de penes i mesures de seguretat d'allunyament, quan la seva utilització s'acordi mitjançant una resolució judicial.

Article 46

Col·laboració policial

El Govern, a través d'acords amb les comunitats autònomes i les entitats locals, ha de promoure la formació i la col·laboració de les policies autonòmiques i locals amb la finalitat de millorar la resposta policial davant les diferents formes de violència sexual, especialment pel que fa a la primera atenció i a la protecció de víctimes en situació de risc. Per fer-ho, ha de revisar i actualitzar els acords i protocols en matèria de col·laboració entre els diferents cossos i forces de seguretat.

Títol VI

Accés i obtenció de justícia

Capítol I

Actuacions fonamentals per a l'acreditació del delictes

Article 47

Unitats de valoració forense integral

1. Les unitats de valoració forense integral, adscrites als instituts de medicina legal o a altres òrgans competents, si s'escau, també s'han d'ocupar dels casos de violències sexuals contra les dones, les nenes i els nens, per a la qual cosa s'han de reforçar i se n'ha de garantir la presència a tot el territori de l'Estat. La seva intervenció ha de tenir lloc des de les primeres fases del procés, inclòs el servei de guàrdia.

2. L'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes que hagin assumit competències en matèria de justícia han d'ordenar a les unitats de valoració forense integral que dissenyin protocols

d'actuació global i integral en casos de violència sexual. Aquests protocols han de tenir en compte, en particular, les necessitats i els drets de les víctimes, amb una atenció específica a les sotmeses a formes de discriminació múltiple, especialment a les víctimes menors d'edat i amb discapacitat. Així mateix, s'han d'establir protocols per efectuar els informes de valoració, que han d'incloure el dany social.

3. Les unitats esmentades han de fer una valoració de la gravetat de la situació i del risc de reiteració de la violència als efectes de gestionar el risc i garantir, si s'escau, la coordinació de la seguretat i el suport a les víctimes.

Article 48

Pràctica forense disponible, accessible i especialitzada

1. L'Administració General de l'Estat i les administracions de les comunitats autònomes, en l'àmbit de les seves competències respectives, han de garantir la disponibilitat del personal mèdic forense per assegurar que l'examen i les actuacions d'interès legal es practiquin a les víctimes sense demores i conjuntament amb el reconeixement ginecològic o mèdic preceptiu i qualsevol estudi mèdic necessari. En tot cas, s'ha d'evitar la reiteració de reconeixements llevat que siguin estrictament indispensables per a la investigació.

2. Sense perjudici del que disposen els articles 363 i 778.3 de la Llei d'enjudiciament criminal, aprovada pel Reial decret de 14 de setembre de 1982, la recollida de mostres biològiques de la víctima i altres evidències, incloent-hi imatges, que puguin contribuir a l'acreditació de les violències sexuals, que s'ha d'efectuar previ consentiment informat, no està condicionada a la presentació d'una denúncia o a l'exercici de l'acció penal. Les mostres biològiques i evidències que reculli el centre sanitari s'han de conservar degudament per remetre-les, garantint la cadena de custòdia i de la manera més immediata possible, a l'institut de medicina legal. El termini i la resta de condicions de conservació els han de determinar els organismes competents mitjançant protocols científics.

3. S'ha de garantir l'especialització adequada del personal del Cos Nacional de Metges Forenses que intervingui en els casos de violències sexuals amb la finalitat d'assegurar la qualitat de la seva intervenció i la no victimització secundària, especialment en els casos de víctimes menors d'edat.

Capítol II

Protecció, acompanyament i seguretat de les víctimes

Article 49

Informació i acompanyament en l'àmbit judicial

1. Sense perjudici de les competències atribuïdes a les oficines d'assistència a la víctima que regula la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes, se n'ha de promoure la formació específica i el reforç a través dels mitjans materials i personals necessaris per contribuir adequadament a la informació i l'acompanyament de les víctimes de violències sexuals.

2. Les oficines d'assistència a les víctimes han de proporcionar informació general i sobre la interposició de la denúncia i el procés penal, així com sobre el dret a rebre indemnització i sobre com obtenir

assistència lletrada gratuïta.

3. També han d'efectuar l'acompanyament a les víctimes que ho sol·licitin al llarg del procés judicial, amb les especificitats necessàries en cas de víctimes amb discapacitat.

4. Així mateix, i per donar suport a aquesta tasca, s'ha d'impulsar la subscripció de protocols de col·laboració entre les oficines d'assistència a les víctimes i els serveis d'atenció integral especialitzada que preveu l'article 35, amb l'objectiu d'assolir una coordinació adequada que doni resposta a les necessitats de les dones, les nenes i els nens i els seus processos de recuperació i accés a la justícia.

5. L'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes, en l'àmbit de les seves competències respectives, han de prendre mesures específiques per garantir la protecció, l'acompanyament i la seguretat de les víctimes de violències sexuals menors d'edat.

Article 50

Protecció de dades i limitacions a la publicitat

1. En les actuacions i els procediments relacionats amb la violència sexual s'ha de protegir la intimitat de les víctimes, i en especial les seves dades personals.

2. L'Agència Espanyola de Protecció de Dades ha d'exercir les funcions i potestats que li corresponen d'acord amb el que preveu l'article 47 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, amb la finalitat de garantir una protecció específica de les dades personals de les dones en els casos de violència sexual, especialment quan aquesta es perpetui a través de les tecnologies de la informació i la comunicació.

3. El jutjat o tribunal competent pot acordar, d'ofici o a instància de part, que les vistes es duguin a terme a porta tancada i que les actuacions siguin reservades.

4. L'Agència ha de garantir la disponibilitat d'un canal accessible i segur de denúncia de l'existència de continguts il·lícits a internet que comportin un detriment greu del dret a la protecció de dades personals.

Article 51

Assistència d'ambaixades i oficines consulars

Les ambaixades i oficines consulars d'Espanya a l'exterior, dins dels seus deures generals de protecció als espanyols i les espanyoles a l'exterior, han d'assistir les víctimes de violència sexual, i proporcionar-los orientació i acompanyament de manera prioritària dins les seves capacitats. Així mateix, s'entén que estan emparades pel Protocol interministerial d'actuació per a l'atenció de les dones espanyoles víctimes de violència de gènere a l'exterior. Les ambaixades i oficines consulars, en coordinació amb la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, han de facilitar, si s'escau, la repatriació de les víctimes a Espanya.

Títol VII

Dret a la reparació

Article 52

Abast i garantia del dret a la reparació

Les víctimes de violències sexuals tenen dret a la reparació, la qual cosa comprèn la indemnització a què es refereix l'article següent, les mesures necessàries per a la seva completa recuperació física, psíquica i social, les accions de reparació simbòlica i les garanties de no repetició. Per garantir aquest dret, i sense perjudici de les competències autonòmiques en la matèria, s'ha d'elaborar un programa administratiu de reparació a les víctimes de violències sexuals que inclogui mesures simbòliques, materials, individuals i col·lectives.

Article 53

Indemnització

1. La indemnització per danys i perjudicis materials i morals que correspongui a les víctimes de violències sexuals d'acord amb les lleis penals sobre la responsabilitat civil derivada del delicte, ha de garantir la satisfacció econòmicament avaluable de, com a mínim, els conceptes següents:

- a) El dany físic i psicològic, incloent-hi el dany moral i el dany a la dignitat.
- b) La pèrdua d'oportunitats, incloent-hi les oportunitats d'educació, ocupació i prestacions socials.
- c) Els danys materials i la pèrdua d'ingressos, incloent-hi el lucre cessant.
- d) El dany social, entès com el dany al projecte de vida.
- e) El tractament terapèutic, social i de salut sexual i reproductiva.

2. La indemnització l'ha de satisfer la o les persones civilment o penalment responsables, d'acord amb la normativa vigent.

Article 54

Pensió d'orfandat i prestació d'orfandat

En els casos de mort en el marc d'alguna de les conductes que preveu l'apartat 1 de l'article 3, els fills i les filles de les víctimes, sigui quina sigui la naturalesa de la filiació, per naturalesa o per adopció, poden percebre una pensió, o, si s'escau, una prestació d'orfandat, d'acord amb el que disposa el text refós de la Llei general de la Seguretat Social, aprovat pel Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre.

Article 55

Recuperació completa i garanties de no repetició

1. Les administracions públiques han de garantir les mesures necessàries per procurar la completa recuperació física, psíquica i social de les víctimes a través de la xarxa de recursos d'atenció integral que preveu el títol IV. Així mateix, han de promoure el restabliment de la seva dignitat i reputació, la

superació de qualsevol situació d'estigmatització i el dret de supressió aplicat a cercadors a internet i mitjans de difusió públics.

2. Les administracions públiques poden establir ajudes complementàries destinades a les víctimes que, per l'especificitat o la gravetat de les seqüeles derivades de la violència, no trobin una resposta adequada o suficient en la xarxa de recursos d'atenció i recuperació, les quals poden rebre ajudes addicionals per finançar els tractaments sanitaris adequats, incloent-hi els tractaments de reconstrucció genital femenina, si són necessaris.

3. Amb l'objectiu de complir les garanties de no repetició, les administracions públiques, en el marc de les seves respectives competències, han d'impulsar les mesures necessàries perquè les víctimes de violències sexuals disposin, en tot moment, de protecció efectiva davant de represàlies o amenaces, segons el que preveu el títol IV.

4. Per complir el que disposa l'apartat anterior, les administracions públiques han de promoure programes específics dirigits a afavorir la reinserció i prevenir la reincidència de les persones condemnades per delictes contra la llibertat sexual.

Article 56

Fons per a la reparació a les víctimes

1. L'Administració General de l'Estat i les administracions de les comunitats autònomes amb competències en la matèria han de rebre fons per fer efectiu el dret a la reparació de les víctimes, resultants de l'execució dels béns, efectes i guanys decomissats pels jutges i tribunals als condemnats pels delictes que preveu l'article 127 bis del Codi penal.

2. Aquests fons es poden destinar a finançar les ajudes que estableix l'article 55.2 d'aquesta Llei orgànica, així com mesures d'inserció laboral i foment de l'autonomia econòmica, dirigides prioritàriament a les víctimes d'explotació sexual i tràfic amb fins d'explotació sexual, en coordinació amb les comunitats autònomes i les entitats locals.

Article 57

Reparació simbòlica i enfocament reparador integral transformador

1. La reparació simbòlica per a les víctimes de violències sexuals inclou, per part dels poders públics, el reconeixement de la violència i declaracions institucionals que restableixin la dignitat i reputació de les víctimes sempre des d'un enfocament reparador integral transformador.

2. Les administracions públiques han de promoure el compromís col·lectiu contra les violències sexuals i el respecte per les víctimes.

3. Els poders públics han de promoure accions de rebuig a les violències sexuals i han d'adoptar les mesures necessàries per evitar la repetició del delictes.

Títol VIII

Mesures per a l'aplicació efectiva de la Llei orgànica

Article 58

Estructura institucional

1. La Secretaria d'Estat d'Igualtat i contra la Violència de Gènere o el departament competent en matèria d'igualtat han d'impulsar, en col·laboració i cogovernança amb la resta dels poders públics, com ara comunitats i ciutats autònomes, diputacions forals, diputacions provincials, cabildos, consells insulars i entitats que integren l'Administració local, en l'àmbit de les seves competències i amb la participació d'organitzacions de la societat civil, incloses les organitzacions sindicals i empresarials, la proposta, la formulació, la coordinació, el seguiment i l'avaluació de les polítiques en aplicació d'aquesta Llei orgànica per part de l'Administració General de l'Estat per a la protecció integral del dret a la llibertat sexual i per a l'erradicació de totes les violències sexuals.

2. Dins de les funcions que tenen encomanades en matèria de violència de gènere la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, les unitats de coordinació contra la violència sobre la dona, les unitats de violència sobre la dona i l'Observatori Estatal de Violència sobre la Dona, s'hi entenen compreses totes les violències a les quals es refereix aquesta Llei orgànica.

Article 59

Col·laboració per a una intervenció coordinada

1. En l'àmbit de les seves competències, les administracions sanitàries i les educatives, l'Administració de justícia, les forces i cossos de seguretat, els serveis socials i els organismes d'igualtat han d'articular protocols de detecció, atenció i intervenció o derivació de les violències sexuals que assegurin una actuació global, coordinada i integral de les diferents administracions públiques i serveis implicats i que garanteixin l'activitat probatòria en els processos que se segueixin.

2. En les actuacions que preveu aquest article s'ha de considerar de manera especial la situació de les dones, les nenes i els nens que, per les seves circumstàncies personals i socials, puguin tenir més risc de patir violències sexuals o més dificultats per accedir als serveis que preveu aquesta Llei orgànica, i s'ha de prestar una atenció particular a les sotmeses a discriminació interseccional, a causa de la situació migratòria, la situació d'exclusió social, l'edat o la discapacitat.

Article 60

Estratègia estatal de prevenció i resposta a les violències masclistes

1. L'Estratègia estatal de prevenció i resposta a les violències masclistes constitueix l'instrument per a l'impuls, el desenvolupament i la coordinació de les polítiques i els objectius generals que estableix aquesta Llei orgànica.

2. Correspon a la Conferència Sectorial d'Igualtat la seva preparació, seguiment i avaluació, i s'ha de garantir la participació de tots els departaments ministerials implicats i les organitzacions representatives dels interessos socials afectats en cadascuna d'aquestes fases. L'aprovació de l'Estratègia correspon al Consell de Ministres.

3. L'Estratègia té caràcter quadriennal i ha d'establir els mecanismes d'avaluació i seguiment que es determinin.

Article 61

Mesa de coordinació estatal sobre violències sexuals

1. Es crea la Mesa de coordinació estatal sobre violències sexuals, com a òrgan col·legiat de consulta i assessorament, amb la finalitat de servir als agents implicats, les administracions i les associacions especialitzades, en coordinació amb l'Observatori Estatal de Violència sobre la Dona.
2. Reglamentàriament se n'han d'establir el règim de funcionament, les competències i la composició, i s'hi ha de garantir, en tot cas, la participació del conjunt de les administracions públiques, organitzacions de dones, organitzacions de dones afectades per les violències sexuals, incloent-hi les pertanyents als grups més vulnerables a la discriminació interseccional, i professionals de reconegut prestigi en l'àmbit del tractament de les violències sexuals.
3. Aquest òrgan ha de participar en la preparació, l'elaboració, l'execució i l'avaluació de l'Estratègia estatal a la qual es refereix l'article 60, i ha d'actuar en coordinació amb els òrgans que puguin crear les comunitats autònomes per a aquesta finalitat.

Disposicions addicionals

Disposició addicional primera

Aprovació de l'Estratègia estatal de prevenció i resposta a les violències masclistes

En el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei orgànica, el Govern ha d'aprovar i posar en marxa l'Estratègia estatal de prevenció i resposta a les violències masclistes de conformitat amb el que estableix l'article 60 d'aquesta Llei orgànica, que ha de servir per a les comunitats autònomes que no disposin d'una estratègia pròpia.

Disposició addicional segona

Finançament de costos per a la Seguretat Social amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat

El cost que es deriva de les mesures que introdueix aquesta Llei orgànica per a la Seguretat Social s'ha de finançar mitjançant una transferència dels pressupostos generals de l'Estat.

Disposició addicional tercera

Avaluació de l'aplicació de la Llei orgànica

El Govern, en col·laboració amb les comunitats autònomes, al cap de tres anys de l'entrada en vigor d'aquesta Llei orgànica, ha d'elaborar i remetre al Congrés dels Diputats un informe en què es faci una avaluació dels efectes de la seva aplicació en la lluita contra les violències sexuals.

A aquests efectes, les administracions públiques competents han de recollir dades estadístiques sobre

l'actuació institucional en matèria de prevenció, detecció, atenció integral, protecció, justícia i reparació, i hi han d'incorporar tant la informació procedent de totes les administracions públiques i institucions com de les organitzacions especialitzades en l'assistència a les víctimes, a més de la relativa als processos penals en matèria de violències sexuals.

Disposició addicional quarta

Sistema de finançament de les polítiques públiques en matèria de violència contra les dones en el marc del Pacte d'Estat contra la violència de gènere

Als efectes de garantir l'estabilitat financera de les polítiques desenvolupades per les administracions públiques en relació amb la lluita contra la violència contra les dones, en el marc del Pacte d'Estat contra la violència de gènere, el Govern ha de garantir el sistema de finançament articulat pel Pacte d'Estat contra la violència de gènere que permet destinar partides pressupostàries vinculades al Pacte i dirigides a diferents departaments ministerials, a les comunitats autònomes i a les entitats locals. Aquest sistema de finançament permet transferències directes, finalistes i condicionades al compliment de les mesures recollides en els acords del Pacte d'Estat.

La Conferència Sectorial d'Igualtat ha de fixar els criteris objectius d'acord amb els quals les comunitats autònomes i les ciutats de Ceuta i Melilla poden accedir a les quantitats d'aquesta partida reservades per a les administracions esmentades, les quals s'han d'executar a través d'una transferència finalista i directa.

No obstant això, la Comunitat Autònoma del País Basc i la Comunitat Foral de Navarra es regeixen, en aquests aspectes financers, pels seus règims especials de Concert econòmic i de Conveni.

Els acords de la Conferència Sectorial en els quals es fixin els criteris objectius de distribució, així com la distribució resultant, poden determinar el percentatge de les transferències que es pot destinar a despeses de personal i despeses corrents de gestió vinculades a l'acompliment de les actuacions acordades.

Amb caràcter excepcional, no és aplicable a aquestes partides reservades a les comunitats autònomes i les ciutats de Ceuta i Melilla el que disposa la regla sisena de l'article 86.2 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària, en relació amb els romanents no compromesos resultants al final de l'exercici.

Disposició addicional cinquena

Avaluació i monitoratge de l'activitat de les institucions en matèria de violència contra les dones

El Govern, les comunitats autònomes, les entitats que formen part de l'Administració local, així com el Ministeri Fiscal i el poder judicial, en el marc de les seves competències, han d'elaborar informes quadriennals de compliment de les mesures en matèria de violència contra les dones, que s'han de remetre a les Corts Generals com a mesura d'avaluació i rendició de comptes sobre els processos d'implementació de la normativa i de les polítiques públiques i el seu impacte en la violència contra les dones, amb especial atenció a la rendició de comptes per part del conjunt d'administracions públiques de les mesures del Pacte d'Estat contra la violència de gènere i dels fons previstos en el Pacte d'Estat

contra la violència de gènere.

A aquests efectes, les administracions públiques competents han de recollir dades estadístiques, homogènies i de manera permanent sobre l'actuació institucional en matèria de prevenció, detecció, atenció integral, protecció, justícia i reparació, i hi han d'incorporar tant la informació procedent de totes les administracions públiques com de les organitzacions especialitzades en l'assistència a les víctimes, a més de la relativa als processos penals en matèria de violència contra les dones.

Disposicions transitòries

Disposició transitòria única

Aplicació de mesures

En els processos sobre fets que preveu aquesta Llei orgànica que estiguin en tramitació a la seva entrada en vigor, els jutjats o tribunals que els estiguin coneixent hi poden adoptar les mesures que preveu el capítol II del títol VI.

Disposicions finals

Disposició final primera

Modificació de la Llei d'enjudiciament criminal, aprovada pel Reial decret de 14 de setembre de 1882

Es modifica la Llei d'enjudiciament criminal, aprovada pel Reial decret de 14 de setembre de 1882, en els termes següents:

U. S'afegeix un nou segon paràgraf a l'article 13 de la Llei d'enjudiciament criminal, amb el contingut literal següent:

«En la instrucció de delictes comesos a través d'internet, del telèfon o de qualsevol altra tecnologia de la informació o de la comunicació, el jutjat pot acordar, com a primeres diligències, d'ofici o a instància de part, les mesures cautelars consistents en la retirada provisional de continguts il·lícits, en la interrupció provisional dels serveis que ofereixin aquests continguts o en el bloqueig provisional dels uns i els altres quan radiquin a l'estranger.»

Dos. S'afegeix un nou segon paràgraf a l'article 112 de la Llei d'enjudiciament criminal, i l'actual segon paràgraf passa al tercer lloc, amb el contingut literal següent:

«No obstant això, encara que prèviament s'hagi renunciat a l'acció civil, si les conseqüències del delictes són més greus de les que es preveien en el moment de la renúncia, o si la renúncia va poder estar condicionada per la relació de la víctima amb alguna de les persones responsables del delictes, es pot revocar la renúncia a l'exercici de l'acció civil per una resolució judicial, a sol·licitud de la persona danyada o perjudicada i escoltades les parts, sempre que es formuli abans del tràmit de qualificació del delictes.»

Tres. S'afegeix un nou paràgraf a l'article 544 bis, que queda redactat de la manera següent:

«En cas que s'investigui algun dels delictes que esmenta l'article 3 de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual, si s'acorda alguna de les mesures de protecció de la víctima que preveu aquest precepte, es pot acordar mitjançant una resolució motivada la utilització de dispositius telemàtics per controlar-ne el compliment.»

«Quatre. Es modifica l'apartat 3 de l'article 681, que queda redactat de la manera següent:

“3. Queda prohibida, en tot cas, la divulgació o publicació d'informació relativa a la identitat de víctimes menors d'edat, de víctimes amb discapacitat necessitades d'una protecció especial i de les víctimes dels delictes de violència sexual referits a l'article 3 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, així com de dades que en puguin facilitar la identificació de manera directa o indirecta, o de les circumstàncies personals que s'hagin valorat per resoldre sobre les seves necessitats de protecció, així com l'obtenció, divulgació o publicació d'imatges seves o dels seus familiars.»

Cinc. Es modifica el segon paràgraf de l'article 709, que queda redactat de la manera següent:

«El president pot adoptar mesures per evitar que es formulin preguntes innecessàries a la víctima relatives a la vida privada, en particular a la intimitat sexual, que no tinguin rellevància per al fet delictiu enjudiciat, llevat que, excepcionalment i tenint en compte les circumstàncies particulars del cas, el president consideri que són pertinents i necessàries. Si aquestes preguntes es formulen, el president no ha de permetre que es contestin.»

Disposició final segona

Modificació de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació

Es modifica la lletra m) de l'apartat 1 de l'article 31, que queda redactada de la manera següent:

«m) Personalitats de reconegut prestigi en la lluita per a l'erradicació de la violència sexual i de gènere.»

Disposició final tercera

Modificació de la Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat

Es modifica el paràgraf a) de l'article 3, que queda redactat de la manera següent:

«a) La publicitat que atempti contra la dignitat de la persona o vulneri els valors i drets reconeguts a la Constitució, especialment aquells als quals es refereixen els seus articles 14, 18 i 20, apartat 4. S'entenen inclosos en la previsió anterior els anuncis que presentin les dones de manera vexatòria, bé utilitzant particularment i directament el seu cos o parts d'aquest com a mer objecte desvinculat del producte que es pretén promocionar, o bé la seva imatge associada a comportaments estereotipats que vulnerin els fonaments del nostre ordenament i coadjuvin a generar les violències a què es refereixen la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, i la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual.

Així mateix, s'entén inclosa en la previsió anterior qualsevol forma de publicitat que coadjuvi a generar violència o discriminació en qualsevol de les seves manifestacions sobre les persones menors d'edat, o fomenti estereotips de caràcter sexista, racista, estètic o de caràcter homofòbic o transfòbic o per raons de discapacitat, així com la que promogui la prostitució.»

Disposició final quarta

Modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal

Es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, en els termes següents:

U. Es modifiquen els apartats 2 i 3 i s'afegeix un nou apartat 4 a l'article 36, en els termes següents:

«2. La pena de presó té una durada mínima de tres mesos i màxima de vint anys, llevat del que disposin excepcionalment altres preceptes del present Codi.

Quan la durada de la pena de presó imposada sigui superior a cinc anys, el jutge o tribunal pot ordenar que la classificació del condemnat en el tercer grau de tractament penitenciari no s'efectuï fins al compliment de la meitat de la pena imposada.

En tot cas, quan la durada de la pena de presó imposada sigui superior a cinc anys i es tracti dels delictes enumerats a continuació, la classificació del condemnat en el tercer grau de tractament penitenciari no es pot efectuar fins al compliment de la meitat de la pena:

- a) Delictes referents a organitzacions i grups terroristes i delictes de terrorisme del capítol VII del títol XXII del llibre II d'aquest Codi.
- b) Delictes comesos en el si d'una organització o grup criminal.
- c) Delictes del títol VII bis del llibre II d'aquest Codi, quan la víctima sigui una persona menor d'edat o una persona amb discapacitat necessitada de protecció especial.
- d) Delictes de l'article 181.
- e) Delictes del capítol V del títol VIII del llibre II d'aquest Codi, quan la víctima sigui menor de setze anys.

En els supòsits de les lletres c), d) i e), si la condemna és superior a cinc anys de presó la classificació del condemnat en el tercer grau de tractament penitenciari no es pot efectuar sense la valoració i l'informe específic sobre l'aprofitament pel reu del programa de tractament per a condemnats per agressió sexual.

3. L'autoritat judicial de vigilància penitenciària, amb el pronòstic previ individualitzat i favorable de reinserció social i valorant, si s'escau, les circumstàncies personals de la persona condemnada i l'evolució del tractament reeducador, pot acordar raonadament, escoltats el Ministeri Fiscal, les institucions penitenciàries i les altres parts, l'aplicació del règim general de compliment, excepte en els

supòsits que conté l'apartat anterior.

4. En tot cas, l'autoritat judicial de vigilància penitenciària, segons que correspongui, pot acordar, amb l'informe previ del Ministeri Fiscal, les institucions penitenciàries i les altres parts, la progressió a tercer grau per motius humanitaris i de dignitat personal de les persones condemnades malaltes molt greus amb patiments incurables i de les persones septuagenàries, i n'ha de valorar, especialment, l'escassa perillositat.»

Dos. S'afegeix un nou segon paràgraf a l'apartat 2 de l'article 83, amb la redacció següent:

«Les prohibicions i els deures anteriors s'han d'imposar, així mateix, quan es tracti de delictes contra la llibertat sexual, matrimoni forçat, mutilació genital femenina i tràfic d'éssers humans.»

Tres. S'afegeix un apartat 4 a l'article 172 bis, amb la redacció següent:

«4. En les sentències condemnatòries per delictes de matrimoni forçat, a més del pronunciament corresponent a la responsabilitat civil, s'han de fer, si s'escau, els que siguin procedents amb vista a la declaració de nul·litat o dissolució del matrimoni així contret i a la filiació i fixació d'aliments.»

Quatre. Es modifica l'apartat 1 i s'afegeix un nou apartat 5 a l'article 172 ter, que queden redactats de la manera següent:

«1. S'ha de castigar amb la pena de presó de tres mesos a dos anys o multa de sis a vint-i-quatre mesos el qui assetgi una persona portant a terme de manera insistent i reiterada, i sense estar-hi legítimament autoritzat, alguna de les conductes següents i, d'aquesta manera, alteri el desenvolupament normal de la seva vida quotidiana:

1a. La vigili, la persegueixi o cerqui la seva proximitat física.

2a. Estableixi o intenti establir contacte amb ella a través de qualsevol mitjà de comunicació, o per mitjà de terceres persones.

3a. Mitjançant l'ús indegut de les seves dades personals, adquireixi productes o mercaderies, o contracti serveis, o faci que terceres persones es posin en contacte amb ella.

4a. Atempti contra la seva llibertat o contra el seu patrimoni, o contra la llibertat o el patrimoni d'una altra persona propera a ella.

Quan la víctima estigui en una situació d'especial vulnerabilitat per raó de la seva edat, malaltia, discapacitat o per qualsevol altra circumstància, s'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys.»

«5 (nou). El qui, sense consentiment del seu titular, utilitzi la imatge d'una persona per fer anuncis o obrir perfils falsos en xarxes socials, pàgines de contacte o qualsevol mitjà de difusió pública, i li ocasioni una situació d'assetjament, fustigació o humiliació, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres

mesos a un any o multa de sis a dotze mesos.»

Cinc. Es modifiquen els apartats 1 i 4 de l'article 173, que queden redactats de la manera següent:

«1. El qui infligeixi a una altra persona un tracte degradant, i en menyscabi greument la integritat moral, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

Amb la mateixa pena s'han de castigar els qui, en l'àmbit de qualsevol relació laboral o funcional i prevalent-se de la seva relació de superioritat, portin a terme contra un altre de manera reiterada actes hostils o humiliants que, sense que arribin a constituir un tracte degradant, suposin un assetjament greu contra la víctima.

També s'ha d'imposar la mateixa pena al qui de manera reiterada porti a terme actes hostils o humiliants que, sense que arribin a constituir un tracte degradant, tinguin com a objecte impedir el gaudi legítim de l'habitatge.

Quan, d'acord amb el que estableix l'article 31 bis, una persona jurídica sigui responsable dels delictes que comprenen els tres paràgrafs anteriors, se li ha d'imposar la pena de multa de sis mesos a dos anys. Ateses les regles que estableix l'article 66 bis, els jutges i tribunals poden imposar, així mateix, les penes que recullen les lletres b) a g) de l'apartat 7 de l'article 33.»

«4. El qui causi injúria o vexació injusta de caràcter lleu, quan l'ofès sigui una de les persones a què es refereix l'apartat 2 de l'article 173, ha de ser castigat amb la pena de localització permanent de cinc a trenta dies, sempre en un domicili diferent i allunyat del de la víctima, o treballs en benefici de la comunitat de cinc a trenta dies, o multa d'un a quatre mesos, aquesta última únicament en els supòsits en què concorren les circumstàncies que expressa l'apartat 2 de l'article 84.

Les mateixes penes s'han d'imposar als qui s'adrecin a una altra persona amb expressions, comportaments o proposicions de caràcter sexual que creïn a la víctima una situació objectivament humiliant, hostil o intimidatòria, sense que arribin a constituir altres delictes de més gravetat.

Els delictes tipificats en els dos paràgrafs anteriors només són perseguibles mitjançant la denúncia de la persona perjudicada o el seu representant legal.»

Sis. Es modifica la rúbrica del títol VIII del llibre II, que queda redactada de la manera següent:

«Títol VIII

Delictes contra la llibertat sexual»

Set. Es modifica el capítol I del títol VIII del llibre II, que queda redactat de la manera següent:

«Capítol I

De les agressions sexuals

Article 178

1. Ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys, com a responsable d'agressió sexual, el qui porti a terme qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual d'una altra persona sense el seu consentiment. Només s'entén que hi ha consentiment quan s'hagi manifestat lliurement mitjançant actes que, en atenció a les circumstàncies del cas, expressin de manera clara la voluntat de la persona.

2. Als efectes de l'apartat anterior, es consideren en tot cas agressió sexual els actes de contingut sexual que s'efectuïn amb la utilització de violència, intimidació o abús d'una situació de superioritat o de vulnerabilitat de la víctima, així com els que s'executin sobre persones que estiguin privades de sentit o de la situació mental de les quals s'abusi i els que s'efectuïn quan la víctima tingui anul·lada per qualsevol causa la seva voluntat.

3. L'òrgan sentenciador, sempre que ho raoni en la sentència i que no concorrin les circumstàncies de l'article 180, pot imposar la pena de presó en la seva meitat inferior o multa de divuit a vint-i-quatre mesos, en atenció a l'entitat menor del fet i a les circumstàncies personals del culpable.»

Article 179

Quan l'agressió sexual consisteixi en l'accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o la introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dues primeres vies, el responsable ha de ser castigat com a reu de violació amb la pena de presó de quatre a dotze anys.

Article 180

1. Les conductes anteriors s'han de castigar amb la pena de presó de dos a vuit anys per a les agressions de l'article 178.1 i de set a quinze anys per a les de l'article 179 quan concorri alguna de les circumstàncies següents, llevat que aquestes s'hagin tingut en compte per determinar que concorren els elements dels delictes tipificats en els articles 178 o 179:

1a. Quan els fets es cometin per l'actuació conjunta de dues o més persones.

2a. Quan l'agressió sexual vagi precedida o acompanyada d'una violència d'extrema gravetat o d'actes que tinguin un caràcter particularment degradant o vexatori.

3a. Quan els fets es cometin contra una persona que estigui en una situació d'especial vulnerabilitat per raó de la seva edat, malaltia, discapacitat o per qualsevol altra circumstància, llevat del que disposa l'article 181.

4a. Quan la víctima sigui o hagi estat esposa o dona que estigui o hagi estat lligada per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència.

5a. Quan, per a l'execució del delictes, la persona responsable s'hagi prevalgut d'una situació de convivència o de parentesc, perquè és ascendent, o germà, per naturalesa o adopció, o afins, o d'una

relació de superioritat respecte a la víctima.

6a. Quan el responsable faci ús d'armes o altres mitjans igualment perillosos, susceptibles de produir la mort o alguna de les lesions que preveuen els articles 149 i 150 d'aquest Codi, sense perjudici del que disposa l'article 194 bis.

7a. Quan per cometre aquests fets l'autor hagi anul·lat la voluntat de la víctima subministrant-li fàrmacs, drogues o qualsevol altra substància natural o química idònia a aquest efecte.

2. Si concorren dues o més de les circumstàncies anteriors, les penes respectivament previstes a l'apartat 1 d'aquest article s'han d'imposar en la seva meitat superior.

3. En tots els casos que preveu aquest capítol, quan el culpable s'hagi prevalgut de la seva condició d'autoritat, agent d'aquesta o funcionari públic, s'ha d'imposar, a més, la pena d'inhabilitació absoluta de sis a dotze anys.»

Vuit. Es modifica el capítol II del títol VIII del llibre II, que queda redactat de la manera següent:

«Capítol II

De les agressions sexuals a menors de setze anys

«Article 181

1. El qui porti a terme actes de caràcter sexual amb un menor de setze anys ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a sis anys.

A aquests efectes es consideren inclosos en els actes de caràcter sexual els que efectuï el menor amb un tercer o sobre si mateix a instància de l'autor.

2. Si en les conductes de l'apartat anterior concorre alguna de les modalitats d'agressió sexual que descriu l'article 178, s'ha d'imposar una pena de presó de cinc a deu anys.

En aquests casos, en atenció a l'entitat menor del fet i amb la valoració de totes les circumstàncies concurrents, incloent-hi les circumstàncies personals del culpable, es pot imposar la pena de presó inferior en grau, excepte quan hi hagi violència o intimidació o concorrin les circumstàncies que esmenta l'article 181.4.

3. Quan l'acte sexual consisteixi en l'accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o en la introducció de membres corporals o objectes per algunes de les dues primeres vies, el responsable ha de ser castigat amb la pena de presó de sis a dotze anys en els casos de l'apartat 1, i amb la pena de presó de deu a quinze anys en els casos de l'apartat 2.

4. Les conductes que preveuen els apartats anteriors s'han de castigar amb la pena de presó corresponent en la seva meitat superior quan concorri alguna de les circumstàncies següents:

- a) Quan els fets es cometin per l'actuació conjunta de dues o més persones.
- b) Quan l'agressió sexual vagi precedida o acompanyada d'una violència d'extrema gravetat o d'actes que tinguin un caràcter particularment degradant o vexatori.
- c) Quan els fets es cometin contra una persona que estigui en una situació d'especial vulnerabilitat per raó de la seva edat, malaltia, discapacitat o per qualsevol altra circumstància, i, en tot cas, quan sigui menor de quatre anys.
- d) Quan la víctima sigui o hagi estat parella de l'autor, fins i tot sense convivència.
- e) Quan, per a l'execució del delicte, el responsable s'hagi prevalgut d'una situació de convivència o d'una relació de superioritat o parentesc, perquè és ascendent, o germà, per naturalesa o adopció, o afins, amb la víctima.
- f) Quan el responsable faci ús d'armes o altres mitjans igualment perillosos, susceptibles de produir la mort o alguna de les lesions que preveuen els articles 149 i 150 d'aquest Codi, sense perjudici del que disposa l'article 194 bis.
- g) Quan per cometre aquests fets l'autor hagi anul·lat la voluntat de la víctima subministrant-li fàrmacs, drogues o qualsevol altra substància natural o química idònia a aquest efecte.
- h) Quan la infracció s'hagi comès en el si d'una organització o d'un grup criminal que es dediqui a la realització d'aquestes activitats.

5. En tots els casos que preveu aquest article, quan el culpable s'hagi prevalgut de la seva condició d'autoritat, agent d'aquesta o funcionari públic, s'ha d'imposar, a més, la pena d'inhabilitació absoluta de sis a dotze anys.

Article 182

- 1. El qui, amb fins sexuals, faci presenciar a un menor de setze anys actes de caràcter sexual, encara que l'autor no hi participi, ha de ser castigat amb una pena de presó de sis mesos a dos anys.
- 2. Si els actes de caràcter sexual que es fan presenciar al menor de setze anys constitueixen un delicte contra la llibertat sexual, la pena és de presó d'un a tres anys.

Article 183

- 1. El qui a través d'internet, del telèfon o de qualsevol altra tecnologia de la informació i la comunicació contacti amb un menor de setze anys i proposi concertar-hi una trobada a fi de cometre qualsevol dels delictes que descriuen els articles 181 i 189, sempre que aquesta proposta s'acompanyi d'actes materials encaminats a l'acostament, ha de ser castigat amb la pena d'un a tres anys de presó o multa de dotze a vint-i-quatre mesos, sense perjudici de les penes corresponents als delictes si s'escau

comesos. Les penes s'han d'imposar en la seva meitat superior quan l'acostament s'obtingui mitjançant coacció, intimidació o engany.

2. El qui, a través d'internet, del telèfon o de qualsevol altra tecnologia de la informació i la comunicació contacti amb un menor de setze anys i dugui a terme actes dirigits a entabanar-lo perquè li faciliti material pornogràfic o li mostri imatges pornogràfiques en què es representi o aparegui un menor, ha de ser castigat amb una pena de presó de sis mesos a dos anys.

Article 183 bis

Excepte en els casos en què concorri alguna de les circumstàncies que preveu l'apartat segon de l'article 178, el lliure consentiment del menor de setze anys exclou la responsabilitat penal pels delictes que preveu aquest capítol quan l'autor sigui una persona propera al menor per edat i grau de desenvolupament o maduresa física i psicològica.»

Nou. Se suprimeix el capítol II bis del títol VIII del llibre II.

Deu. Es modifica l'article 184, que queda redactat de la manera següent:

«Article 184

1. El qui sol·liciti favors de naturalesa sexual, per a ell o per a un tercer, en l'àmbit d'una relació laboral, docent, de prestació de serveis o anàloga, continuada o habitual, i amb aquest comportament provoqui a la víctima una situació objectivament i greument intimidatòria, hostil o humiliant, ha de ser castigat, com a autor d'assetjament sexual, amb la pena de presó de sis a dotze mesos o multa de deu a quinze mesos i inhabilitació especial per a l'exercici de la professió, l'ofici o l'activitat de dotze a quinze mesos.

2. Si el culpable d'assetjament sexual ha comès el fet prevalent-se d'una situació de superioritat laboral, docent o jeràrquica, o sobre una persona subjecta a la seva guarda o custòdia, o amb l'anunci exprés o tàcit de causar a la víctima un mal relacionat amb les expectatives legítimes que aquella pugui tenir en l'àmbit de la relació indicada, la pena és de presó d'un a dos anys i inhabilitació especial per a l'exercici de la professió, l'ofici o l'activitat de divuit a vint-i-quatre mesos.

3. Així mateix, si el culpable d'assetjament sexual l'ha comès en centres de protecció o reforma de menors, centres d'internament de persones estrangeres o qualsevol altre centre de detenció, custòdia o acollida, fins i tot d'estada temporal, la pena és de presó d'un a dos anys i inhabilitació especial per a l'exercici de la professió, l'ofici o l'activitat de divuit a vint-i-quatre mesos, sense perjudici del que estableix l'article 443.2.

4. Quan la víctima estigui en una situació d'especial vulnerabilitat per raó de la seva edat, malaltia o discapacitat, la pena s'ha d'imposar en la seva meitat superior.

5. Quan, d'acord amb el que estableix l'article 31 bis, una persona jurídica sigui responsable d'aquest delicte, se li ha d'imposar la pena de multa de sis mesos a dos anys. Ateses les regles que estableix l'article 66 bis, els jutges i tribunals poden imposar, així mateix, les penes que recullen les lletres b) a g)

de l'apartat 7 de l'article 33.»

Onze. S'afegeix una lletra d) que substitueix l'últim paràgraf de l'article 189 ter, amb la redacció següent:

«d) Dissolució de la persona jurídica, de conformitat amb el que disposa l'article 33.7 b) d'aquest Codi, amb la possibilitat que es decretin, ateses les regles que recull l'article 66 bis, les altres penes que s'hi preveuen que siguin compatibles amb la dissolució.»

Dotze. Es modifiquen la ubicació i el contingut de l'article 190, que passa a incloure's en el capítol VI del títol VIII del llibre II i queda redactat de la manera següent:

«Article 190

La condemna d'un jutge o tribunal estranger, imposada per delictes compresos en aquest títol, s'ha d'equiparar a les sentències dels jutges o tribunals espanyols als efectes de l'aplicació de la circumstància agreujant de reincidència.»

Tretze. Es modifica l'apartat 1 de l'article 191, que queda redactat de la manera següent:

«1. Per procedir pels delictes d'agressions sexuals i assetjament sexual és necessària una denúncia de la persona perjudicada o del seu representant legal o una querella del Ministeri Fiscal, que ha d'actuar ponderant els interessos legítims en presència. Quan la víctima sigui menor d'edat, una persona amb discapacitat necessitada de protecció especial o una persona desvalguda, n'hi ha prou amb la denúncia del Ministeri Fiscal.»

Catorze. Es modifica l'apartat 3 de l'article 192, que queda redactat de la manera següent:

«3. L'autoritat judicial ha d'imposar a les persones responsables de la comissió d'algun dels delictes dels capítols I o V quan la víctima sigui menor d'edat i en tot cas d'algun dels delictes del capítol II, a més de les penes que preveuen aquests capítols, la pena de privació de la pàtria potestat o d'inhabilitació especial per a l'exercici dels drets de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment, per un temps de quatre a deu anys. A les persones responsables de la resta de delictes d'aquest títol se'ls pot imposar raonadament, a més de les penes assenyalades per a aquests delictes, la pena de privació de la pàtria potestat o la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici dels drets de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment, pel temps de sis mesos a sis anys, així com la pena d'inhabilitació per a ocupació o càrrec públic o exercici de la professió o l'ofici, retribuït o no, pel temps de sis mesos a sis anys.

Així mateix, l'autoritat judicial ha d'imposar a les persones responsables dels delictes que comprèn aquest títol, sense perjudici de les penes que corresponguin d'acord amb els articles precedents, una pena d'inhabilitació especial per a qualsevol professió, ofici o activitats, tant si són retribuïts com si no, que comporti un contacte regular i directe amb persones menors d'edat, per un temps superior entre cinc i vint anys al de la durada de la pena de privació de llibertat imposada en la sentència si el delictes és greu, i entre dos i vint anys si és menys greu. En tots dos casos s'han d'atendre proporcionalment la gravetat del delictes, el nombre de delictes comesos i les circumstàncies que concorrin en la persona

condemnada.»

Quinze. Es modifica l'article 194, que queda redactat de la manera següent:

«Article 194

En els supòsits tipificats en els capítols IV i V d'aquest títol, quan en la realització dels actes s'utilitzin establiments o locals, oberts al públic o no, en la sentència condemnatòria se n'ha de decretar la clausura definitiva. La clausura també es pot adoptar amb caràcter cautelar.»

Setze. S'introdueix un nou article 194 bis amb la redacció següent:

«Article 194 bis

Les penes previstes en els delictes d'aquest títol s'han d'imposar sense perjudici de la que pugui correspondre pels actes de violència física o psíquica que es duguin a terme.»

Disset. Es modifica l'apartat 7 de l'article 197, que queda redactat de la manera següent:

«7. S'ha de castigar amb una pena de presó de tres mesos a un any o multa de sis a dotze mesos el qui, sense autorització de la persona afectada, difongui, reveli o cedeixi a tercers imatges o gravacions audiovisuals d'aquella que hagi obtingut amb la seva anuència en un domicili o en qualsevol altre lloc fora de l'abast de la mirada de tercers, quan la divulgació menyscabi greument la intimitat personal d'aquesta persona.

S'ha d'imposar la pena de multa d'un a tres mesos al qui hagi rebut les imatges o gravacions audiovisuals a les quals es refereix el paràgraf anterior i les difongui, reveli o cedeixi a tercers sense el consentiment de la persona afectada.

En els supòsits dels paràgrafs anteriors, la pena s'ha d'imposar en la seva meitat superior quan els fets els hagi comès el cònjuge o una persona que hi estigui o hi hagi estat unida per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència, la víctima sigui menor d'edat o una persona amb discapacitat necessitada de protecció especial, o els fets s'hagin comès amb una finalitat lucrativa.»

Divuit. Es modifica l'apartat 2 de l'article 443, que queda redactat de la manera següent:

«2. El funcionari d'institucions penitenciàries, de centres de protecció o reforma de menors, centres d'internament de persones estrangeres o qualsevol altre centre de detenció, o custòdia, fins i tot d'estada temporal, que sol·liciti sexualment una persona subjecta a la seva guarda ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i inhabilitació absoluta per un temps de sis a dotze anys.»

Disposició final cinquena

Modificació de la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual

Es modifica la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual, en els termes següents:

U. Es modifica l'apartat 2 de l'article 1, que queda redactat de la manera següent:

«2. S'han de beneficiar, així mateix, de les ajudes que preveu aquesta Llei les víctimes de violències sexuals en el sentit de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual, incloent-hi les víctimes d'homicidi subsegüent a un delicte contra la llibertat sexual.»

Dos. Es modifiquen els apartats 1 i 2 de l'article 2, que queden redactats de la manera següent:

«1. Poden accedir a aquestes ajudes els qui, en el moment de perpetrar-se el delicte, siguin espanyols o nacionals d'algun altre Estat membre de la Unió Europea o els qui, tot i no ser-ho, resideixin habitualment a Espanya, siguin nacionals d'un altre Estat que reconegui ajudes anàlogues als espanyols en el seu territori.

Així mateix, poden accedir a les ajudes les dones nacionals de qualsevol altre Estat que es trobin a Espanya, sigui quina sigui la seva situació administrativa, quan l'afectada sigui víctima de violències sexuals en el sentit de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual, incloent-hi les víctimes d'homicidi subsegüent a un delicte contra la llibertat sexual, o víctima de violència de gènere en els termes que preveu la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

La condició de víctima de violència de gènere o violència sexual s'ha d'acreditar per qualsevol dels mitjans de prova següents:

a) A través de la sentència condemnatòria.

b) A través de la resolució judicial que hagi acordat com a mesura cautelar de protecció de la víctima la prohibició d'aproximació o la presó provisional de l'inculpat.

c) De la manera que estableix l'article 23 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, o l'article 36 de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual.

En el cas de defunció a conseqüència de la violència soferta, el que preveuen els paràgrafs anteriors és exigible respecte de les persones beneficiàries a títol de víctimes indirectes, independentment de la nacionalitat o la residència habitual de la víctima difunta.

2. Poden accedir a aquestes ajudes, a títol de víctimes directes, les persones que pateixin lesions corporals greus o danys greus a la seva salut física o mental com a conseqüència directa del delicte, incloent-hi les víctimes de la violència vicària, prevista a l'article 1.4. de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, quan el seu familiar o persona propera menor d'edat mori com a conseqüència del delicte.»

Tres. Es modifiquen els apartats 2 i 4 de l'article 6, que queden redactats de la manera següent:

«2. L'import de l'ajuda s'ha d'establir mitjançant l'aplicació de coeficients correctors sobre les quanties màximes que preveu l'apartat anterior, en la forma que es determini per reglament i atenent:

- a) La situació econòmica de la víctima i de la persona beneficiària.
- b) El nombre de persones que depenguin econòmicament de la víctima i de la persona beneficiària.
- c) El grau d'afectació o detriment que pateixi la víctima dins dels límits de la situació que li correspongui d'entre les que preveu l'article 6.1.b) d'aquesta Llei.

En el supòsit que l'afectada sigui víctima de violències sexuals en el sentit de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual, o víctima de violència de gènere en els termes que preveu l'article 2.1 d'aquesta Llei, l'import de l'ajuda, calculat d'acord amb el que estableixen els apartats anteriors, s'incrementa en un vint-i-cinc per cent. En els casos de mort a conseqüència d'alguna d'aquestes formes de violència, l'ajuda s'incrementa en un vint-i-cinc per cent per a beneficiaris fills menors d'edat o majors respecte dels quals s'hagin establert judicialment mesures de suport.»

«4. En els supòsits de violències sexuals i de violències de gènere que causin a la víctima danys en la seva salut mental, l'import de l'ajuda ha de sufragar la reparació econòmica dels danys i perjudicis soferts, i s'han d'avaluar, almenys, els conceptes següents:

- a) El dany físic i mental, incloent-hi el dany a la dignitat, el dolor, el patiment i l'angoixa emocional.
- b) La pèrdua d'oportunitats, incloent-hi les oportunitats d'educació, ocupació i prestacions socials.
- c) Els danys materials i la pèrdua d'ingressos, incloent-hi el lucre cessant.
- d) El dany social, incloent-hi l'exclusió de la família o comunitat.
- e) El tractament terapèutic, social i de salut sexual i reproductiva lliurement escollit per la víctima, en la quantia màxima que es determini reglamentàriament.
- f) Les activitats domèstiques i de cures no remunerades.

És procedent la concessió d'aquesta ajuda encara que les lesions o els danys soferts per la víctima no siguin determinants d'incapacitat temporal.

En tot cas, l'ajuda que preveu aquest apartat és compatible amb la que correspongui a la víctima si les lesions o els danys soferts produeixen incapacitat temporal o lesions invalidants.»

Quatre. S'afegeix un segon paràgraf a l'apartat 1 de l'article 7, amb el contingut literal següent:

«No obstant això, en el supòsit de violències sexuals i de violència de gènere, el termini de prescripció és de cinc anys i no afecta el transcurs d'aquest des que es va produir el fet causant, i es comença a

comptar en tot cas des que recaigui una resolució judicial ferma que posi fi provisionalment o definitivament al procés o des del moment en què s'acrediti la seva condició de víctima de conformitat amb el que estableix l'article 23 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, o l'article 37 de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual, sense perjudici del que estableix l'article 10 de la present Llei. Si no s'ha substanciat procediment judicial, el termini de prescripció de cinc anys comença a comptar des de la comissió del fet delictiu.»

Cinc. Es modifica la lletra e) de l'apartat 2 de l'article 9, que queda redactada de la manera següent:

«e) Còpia de la resolució judicial ferma que posi fi al procés penal, ja sigui una sentència, una interlocutòria de rebel·lia o que declari l'arxivament per defunció de la persona culpable, o declari el sobreseïment provisional de la causa o el sobreseïment lliure perquè es donin els supòsits que preveuen els articles 383, 641.2n o 637.3r de la Llei d'enjudiciament criminal, respectivament.»

Sis. Es modifiquen els apartats 1, 3 i 4 de l'article 10, que queden redactats de la manera següent:

«1. Es poden concedir ajudes provisionals abans que recaigui una resolució judicial ferma que posi fi al procés penal, sempre que quedi acreditada la precària situació econòmica en què hagi quedat la víctima o els seus beneficiaris.

S'han de determinar reglamentàriament els criteris en virtut dels quals es considera precària la situació econòmica de la víctima del delictu, a l'efecte de poder accedir a la concessió d'ajudes provisionals.

En els supòsits en què la víctima del delictu tingui la consideració de víctima de violències sexuals o de violència de gènere, en els termes que preveu l'article 2.1 d'aquesta Llei, es poden concedir les ajudes provisionals sigui quina sigui la situació econòmica de la víctima o dels seus beneficiaris.»

«3. La sol·licitud d'ajuda provisional ha de contenir, a més dels aspectes a què es refereix l'article 66.1 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, les dades següents:

a) La qualificació de les lesions o els danys a la salut, així com els danys a les víctimes de violències sexuals, efectuada per l'òrgan i mitjançant el procediment que es determinin reglamentàriament.

b) Acreditació documental de la defunció, si s'escau, i de la condició de beneficiari a títol de víctima indirecta.

c) Informe del Ministeri Fiscal que indiqui l'existència d'indicis raonables per suposar que la defunció, les lesions o els danys s'han produït per un fet amb caràcter de delictu violent, dolós o contra la llibertat sexual.

4. L'ajuda provisional no pot ser superior al 80 per 100 de l'import màxim d'ajuda que estableix aquesta Llei per als supòsits de mort, lesions corporals greus, danys greus a la salut o danys per delictes contra la llibertat sexual, segons que correspongui.

La seva quantia s'ha d'establir mitjançant l'aplicació dels coeficients correctors als quals es refereix l'article 6.2.»

Set. S'afegeixen dos paràgrafs a l'apartat 5 de l'article 15, amb el contingut literal següent:

«Encara que el procés es vegi abocat a una resolució que posi fi al procés penal pels supòsits de rebel·lia, arxivament per defunció del culpable, o pugui recaure el sobreseïment provisional de la causa o el sobreseïment lliure perquè es donin els supòsits que preveuen els articles 383, 641.2n o 637.3r de la Llei d'enjudiciament criminal, o hagi recaigut ja una resolució judicial ferma, sempre que hi hagi indicis raonables que s'hagin comès els delictes objecte d'aplicació de la present Llei, el Ministeri Fiscal, una vegada obtingut l'informe forense, està obligat a sol·licitar i obtenir, fins i tot amb la interposició dels recursos oportuns, la informació relativa a la identitat de la víctima, els danys físics i psíquics soferts, la seva connexió causal amb els fets indiciàriament constitutius de delictes i, en definitiva, qualsevol prova conduent per a l'obtenció de l'ajuda pública que preveu aquesta Llei.

El Ministeri Fiscal ha d'actuar de la mateixa manera en els casos en què no s'hagi substanciat procés perquè la violència s'hagi acreditat per mitjans no judicials.»

Disposició final sisena

Modificació de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social

Es modifica l'article 31 bis, que queda redactat de la manera següent:

«Article 31 bis. Residència temporal i treball de dones estrangeres víctimes de violència de gènere o de violències sexuals

1. Les dones estrangeres, sigui quina sigui la seva situació administrativa, tenen garantits els drets que reconeix la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, en cas que siguin víctimes de violència de gènere; i els drets que reconeix la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual, en cas que siguin víctimes de violències sexuals; així com, en tots dos casos, les mesures de protecció i seguretat que estableix la legislació vigent.

2. Si en denunciar-se una situació de violència de gènere o de violència sexual contra una dona estrangera es posa de manifest la seva situació irregular, no s'ha d'incoar l'expedient administratiu sancionador per infracció de l'article 53.1.a), i s'ha de suspendre l'expedient administratiu sancionador que s'hagi incoat per la comissió d'aquesta infracció abans de la denúncia o, si s'escau, l'execució de les ordres d'expulsió o de devolució eventualment acordades.

3. La dona estrangera que estigui en la situació que descriu l'apartat anterior pot sol·licitar una autorització de residència i treball per circumstàncies excepcionals a partir del moment en què s'hagi dictat una ordre de protecció a favor seu o, si no, un informe del Ministeri Fiscal que indiqui l'existència d'indicis de violència de gènere o sexual. L'autorització esmentada no s'ha de resoldre fins que conclougui el procediment penal. En el moment de presentació de la sol·licitud, o en qualsevol altre posterior al llarg del procés penal, la dona estrangera, per si mateixa o a través d'un representant, també pot

sol·licitar una autorització de residència per circumstàncies excepcionals a favor dels seus fills menors d'edat o que tinguin una discapacitat i no siguin objectivament capaços de proveir a les seves pròpies necessitats, o una autorització de residència i treball en cas que siguin majors de setze anys i es trobin a Espanya en el moment de la denúncia.

Sense perjudici d'això, l'autoritat competent per atorgar l'autorització per circumstàncies excepcionals ha de concedir una autorització provisional de residència i treball a favor de la dona estrangera i, si s'escau, les autoritzacions de residència provisionals a favor dels seus fills menors d'edat o amb discapacitat, o de residència i treball si són majors de setze anys, previstes en el paràgraf anterior, que es trobin a Espanya en el moment de la denúncia. Les autoritzacions provisionals concedides eventualment conclouen en el moment en què es concedeixin o deneguin definitivament les autoritzacions per circumstàncies excepcionals.

4. Quan el procediment penal conclogui amb una sentència condemnatòria o amb una resolució judicial de la qual es dedueixi que la dona ha estat víctima de violència de gènere o de violència sexual, incloent-hi l'arxivament de la causa perquè l'investigat estigui en parador desconegut o el sobreseïment provisional per expulsió del denunciat, s'ha de notificar a la interessada la concessió de les autoritzacions sol·licitades. En el supòsit que no s'hagin sol·licitat, se l'ha d'informar de la possibilitat de concedir-les, i se li ha d'atorgar un termini per a la seva sol·licitud.

Si del procediment penal conclòs, no se'n pot deduir la situació de violència de gènere o sexual, s'ha d'incoar l'expedient administratiu sancionador per infracció de l'article 53.1.a) o s'ha de continuar, en el supòsit que s'hagi suspès inicialment.»

Disposició final setena

Modificació de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors

Es modifica la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en els termes següents:

U. S'afegeix un apartat 5 a l'article 7 en els termes següents:

«5. Quan la mesura imposada ho sigui per la comissió d'un delictes dels que preveuen els capítols I i II del títol VIII del Codi penal, el jutge ha d'imposar de manera accessòria, en tot cas, l'obligació de sotmetre's a programes formatius d'educació sexual i d'educació en igualtat.»

Dos. Es modifica l'apartat 2 de l'article 10, amb la redacció següent:

«Quan el fet sigui constitutiu d'algun dels delictes tipificats en els articles 138, 139, 178 a 183 i 571 a 580 del Codi penal, o de qualsevol altre delictes que tingui assenyalada en el Codi esmentat o en les lleis penals especials una pena de presó igual o superior a quinze anys, el jutge ha d'imposar les mesures següents:

a) si al temps de cometre els fets el menor té catorze o quinze anys d'edat, una mesura d'internament en règim tancat d'un a cinc anys de durada, complementada si s'escau per una altra mesura de llibertat

vigilada de fins a tres anys.

b) si al temps de cometre els fets el menor té setze o disset anys d'edat, una mesura d'internament en règim tancat d'un a vuit anys de durada, complementada si s'escau per una altra de llibertat vigilada amb assistència educativa de fins a cinc anys. En aquest supòsit només es pot fer ús de les facultats de modificació, suspensió o substitució de la mesura imposada a què es refereixen els articles 13, 40 i 51.1 d'aquesta Llei orgànica quan hagi transcorregut, almenys, la meitat de la durada de la mesura d'internament imposada.

c) quan el delicte comès sigui un dels tipificats en els articles 178 a 183 del Codi penal, les mesures que preveuen els dos apartats anteriors han d'anar acompanyades d'una mesura d'educació sexual i educació per a la igualtat.»

Tres. Es modifica l'apartat 1 de l'article 13, amb la redacció següent:

«1. El jutge competent per a l'execució, d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal o del lletrat del menor, prèvia audiència d'aquests i informe de l'equip tècnic i, si s'escau, de l'entitat pública de protecció o reforma de menors, pot deixar sense efecte en qualsevol moment la mesura imposada, reduir-ne la durada o substituir-la per una altra, sempre que la modificació redundi en l'interès del menor i se li expressi suficientment el retret merescut per la seva conducta. Quan el delicte comès estigui tipificat en els capítols I i II del títol VIII del Codi penal, només es pot deixar sense efecte la mesura si s'acredita que la persona que hi està sotmesa ha complert l'obligació que preveu l'apartat 5 de l'article 7.»

Quatre. Es modifica l'apartat 2 de l'article 19, amb la redacció següent:

«2. Als efectes del que disposa l'apartat anterior, s'entén produïda la conciliació quan el menor reconegui el dany causat i es disculpi davant la víctima, i aquesta n'accepti les disculpes, i s'entén per reparació el compromís assumit pel menor amb la víctima o el perjudicat de dur a terme determinades accions en benefici d'aquells o de la comunitat, seguit de la seva realització efectiva. Tot això sense perjudici de l'acord al qual hagin arribat les parts en relació amb la responsabilitat civil.

Quan la mesura sigui conseqüència de la comissió d'algun dels delictes tipificats en els capítols I i II del títol VIII del Codi penal, o estiguin relacionats amb la violència de gènere, no té efecte de conciliació, llevat que la víctima ho sol·liciti expressament i que el menor, a més, hagi dut a terme la mesura accessòria d'educació sexual i d'educació per a la igualtat.»

Disposició final vuitena

Modificació de la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions

S'afegeix una nova lletra i) a l'apartat 4 de l'article 2, amb el contingut literal següent:

«i) Les ajudes econòmiques a les víctimes de violències sexuals concedides segons el que estableixen l'article 41 de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual i la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual.»

Disposició final novena

Modificació de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere

La Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, es modifica en els termes següents:

U. L'article 3 queda redactat de la manera següent:

«Article 3. Plans de sensibilització

1. Des de la responsabilitat del Govern de l'Estat i de manera immediata a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, amb la consegüent dotació pressupostària, s'ha de posar en marxa un Pla estatal de sensibilització i prevenció de la violència de gènere amb caràcter permanent que, com a mínim, reculli els elements següents:

a) Que introdueixi en l'escenari social les noves escales de valors basades en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones, així com en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència, tot això des de la perspectiva de les relacions de gènere.

b) Dirigit tant a homes com a dones, des d'un treball comunitari i intercultural, incloent-hi l'àmbit de les tecnologies de la informació i el digital.

c) Que prevegi un ampli programa de formació complementària i de reciclatge dels professionals que intervenen en aquestes situacions.

d) Controlat per una comissió d'àmplia participació, que s'ha de crear en un termini màxim d'un mes, en la qual s'ha d'assegurar la presència de les víctimes i el seu entorn, les institucions, els professionals i de persones de reconegut prestigi social relacionat amb el tractament d'aquests temes.

La Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, escoltada la comissió a la qual es refereix el paràgraf anterior, ha d'elaborar l'Informe anual d'avaluació del Pla estatal de sensibilització i prevenció de la violència de gènere i l'ha de remetre a les Corts Generals.

2. Els poders públics, en el marc de les seves competències, han d'impulsar, a més, campanyes d'informació i sensibilització específiques amb la finalitat de prevenir la violència de gènere.

3. Les campanyes d'informació i sensibilització contra aquesta forma de violència s'han de dur a terme de manera que s'hi garanteixi l'accés de les persones amb discapacitat.»

Dos. L'article 17 queda redactat de la manera següent:

«Article 17. Garantia dels drets de les víctimes

1. Totes les dones víctimes de violència de gènere tenen garantits els drets reconeguts en aquesta Llei, i no hi pot haver discriminació en l'accés a aquests drets.
2. La informació, l'assistència social integral i l'assistència jurídica a les víctimes de la violència de gènere, en els termes que regula aquest capítol, contribueixen a fer reals i efectius els seus drets constitucionals a la integritat física i moral, a la llibertat i seguretat i a la igualtat i no-discriminació per raó de sexe.
3. Els serveis d'informació i orientació, atenció psicosocial immediata, telefònica i en línia, assessorament jurídic 24 hores, els serveis d'acollida i assistència social integral, consistents en orientació jurídica, psicològica i social destinades a les víctimes de violències contra les dones, tenen caràcter de serveis essencials.

En cas que concorri qualsevol situació que dificulti l'accés o la prestació d'aquests serveis, les administracions públiques competents han d'adoptar les mesures necessàries per garantir-ne el funcionament normal i l'adaptació, si és necessari, a les necessitats específiques de les víctimes derivades de la situació excepcional esmentada.

Igualment, s'han de garantir el funcionament i la prestació normals del sistema de seguiment per mitjans telemàtics del compliment de les mesures cautelars i les penes de prohibició d'aproximació en matèria de violència de gènere.»

Tres. L'article 18 queda redactat de la manera següent:

«Article 18. Dret a la informació

1. Les dones víctimes de violència de gènere tenen dret a rebre plena informació i assessorament adequat a la seva situació personal, sense que hi pugui haver discriminació en l'accés a aquests, a través dels serveis, els organismes o les oficines que puguin disposar les administracions públiques.

La informació esmentada ha de comprendre les mesures que preveu aquesta Llei relatives a la seva protecció i seguretat, i els drets i les ajudes que s'hi preveuen, així com la referent al lloc de prestació dels serveis d'atenció, emergència, suport i recuperació integral.

2. S'ha de garantir, a través dels mitjans necessaris, que les dones amb discapacitat víctimes de violència de gènere tinguin accés integral a la informació sobre els seus drets i sobre els recursos existents. Aquesta informació s'ha d'oferir en un format accessible i comprensible a les persones amb discapacitat, com ara el llenguatge de signes o altres modalitats o opcions de comunicació, incloent-hi els sistemes alternatius i augmentatius.
3. Així mateix, s'han d'articular els mitjans necessaris perquè les dones víctimes de violència de gènere que per les seves circumstàncies personals i socials puguin tenir més dificultat per a l'accés integral a la informació tinguin garantit l'exercici efectiu d'aquest dret. La informació ha de ser accessible per a les dones que desconeguin el castellà o, si s'escau, l'altra llengua oficial del seu territori de residència.»

Quatre. L'article 19 queda redactat de la manera següent:

«Article 19. Dret a l'atenció integral

1. Les dones víctimes de violència de gènere tenen dret a serveis socials d'atenció, d'emergència, de suport i acollida i de recuperació integral. L'organització d'aquests serveis per part de les comunitats autònomes i les corporacions locals ha de respondre als principis d'atenció permanent, actuació urgent, especialització de prestacions i multidisciplinarietat professional.

2. L'atenció multidisciplinària implica especialment:

a) Informació a les víctimes.

b) Atenció psicològica.

c) Suport social.

d) Seguiment de les reclamacions dels drets de la dona.

e) Suport educatiu a la unitat familiar.

f) Formació preventiva en els valors d'igualtat dirigida al seu desenvolupament personal i a l'adquisició d'habilitats en la resolució no violenta de conflictes.

g) Suport a la formació i inserció laboral.

3. Els serveis han d'adoptar fórmules organitzatives que, per l'especialització del seu personal, per les seves característiques de convergència i integració d'accions, garanteixin l'efectivitat dels principis indicats, i se n'ha d'assegurar, en tot cas, la disponibilitat, l'accessibilitat i la qualitat. En tot cas, s'ha de procurar una distribució territorial equitativa dels serveis i se n'ha de garantir l'accessibilitat a les dones de les zones rurals i altres zones allunyades.

4. Aquests serveis han d'actuar coordinadament i en col·laboració amb els cossos de seguretat, els jutjats de violència sobre la dona, els serveis sanitaris i les institucions encarregades de prestar assistència jurídica a les víctimes de l'àmbit geogràfic corresponent. Aquests serveis poden sol·licitar a l'òrgan judicial les mesures urgents que considerin necessàries.

5. També tenen dret a l'assistència social integral a través d'aquests serveis socials els menors que estiguin sota la pàtria potestat o guarda i custòdia de la persona agredida, o convisquin en contextos familiars en què es cometien actes de violència de gènere. A aquests efectes, els serveis socials han de disposar de personal format específicament per atendre els menors, amb la finalitat de prevenir i evitar de manera eficaç les situacions que puguin comportar danys psíquics i físics als menors que viuen en entorns familiars on hi ha violència de gènere. En particular, han de disposar de professionals de la psicologia infantil per a l'atenció de les filles i els fills menors víctimes de violència de gènere, incloent-hi la violència vicària.

6. En els instruments i procediments de cooperació entre l'Administració General de l'Estat i l'Administració de les comunitats autònomes en les matèries que regula aquest article, s'hi han d'incloure compromisos d'aportació, per part de l'Administració General de l'Estat, de recursos financers referits específicament a la prestació dels serveis.

7. Els organismes d'igualtat han d'orientar i valorar els programes i les accions que es portin a terme i han d'emetre recomanacions per millorar-los.»

Cinc. S'afegeix un article 19 bis amb la redacció següent:

«Article 19 bis. Dret a l'atenció sanitària

1. El sistema públic de salut ha de garantir a les dones víctimes de violència de gènere, així com als seus fills i filles, el dret a l'atenció sanitària, amb especial atenció psicològica i psiquiàtrica, i al seguiment de l'evolució del seu estat de salut fins a la seva recuperació total, quant a la simptomatologia o les seqüeles psíquiques i físiques derivades de la situació de violència soferta. Així mateix, els serveis sanitaris han de disposar de psicòlegs infantils per a l'atenció dels fills i les filles menors que siguin víctimes de violència vicària.

2. Aquests serveis s'han de prestar garantint la privacitat i la intimitat de les dones i el respecte, en tot cas, a les decisions que elles prenguin en relació amb la seva atenció sanitària.

3. Així mateix, s'han d'establir mesures específiques per a la detecció, la intervenció i l'assistència en situacions de violència contra dones amb discapacitat, dones amb problemes de salut mental, addiccions o altres problemàtiques o altres casos d'addiccions derivades o afegides a la violència.»

Sis. L'article 21 queda redactat de la manera següent:

«Article 21. Drets laborals i de Seguretat Social

1. La treballadora víctima de violència de gènere té dret, en els termes que preveu l'Estatut dels treballadors, a la reducció o a la reordenació del seu temps de treball, a la mobilitat geogràfica, al canvi de centre de treball, a l'adaptació del seu lloc de treball i als suports que necessiti per raó de la seva discapacitat per a la seva reincorporació, a la suspensió de la relació laboral amb reserva de lloc de treball i a l'extinció del contracte de treball.

2. En els termes que preveuen la Llei general de la Seguretat Social i la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, la suspensió i l'extinció del contracte de treball que preveu l'apartat anterior donen lloc a la situació legal de desocupació. El temps de suspensió es considera període de cotització efectiva als efectes de prestacions de Seguretat Social i de desocupació.

3. Les empreses que formalitzin contractes d'interinitat per substituir treballadores víctimes de violència de gènere que hagin suspès el seu contracte de treball o exercitat el seu dret a la mobilitat geogràfica o al canvi de centre de treball, tenen dret a una bonificació del 100 per 100 de les quotes empresarials a la

Seguretat Social per contingències comunes, durant tot el període de suspensió de la treballadora substituïda o durant sis mesos en els supòsits de mobilitat geogràfica o canvi de centre de treball. Quan es produeixi la reincorporació, aquesta s'ha d'efectuar en les mateixes condicions existents en el moment de la suspensió del contracte de treball, i s'han de garantir els ajustos raonables que es puguin necessitar per raó de discapacitat.

4. Les absències o faltes de puntualitat a la feina motivades per la situació física o psicològica derivada de la violència de gènere es consideren justificades i s'han de remunerar, quan així ho determinin els serveis socials d'atenció o serveis de salut, segons que correspongui, sense perjudici que la treballadora comuniqui aquestes absències a l'empresa al més aviat possible.

5. A les treballadores per compte propi víctimes de violència de gènere que cessin en la seva activitat per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, se les considera en situació de cessament temporal de l'activitat en els termes que preveu el text refós de la Llei general de la Seguretat Social, aprovat pel Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, i se'ls ha de suspendre l'obligació de cotització durant un període de sis mesos, que se'ls consideren de cotització efectiva als efectes de les prestacions de Seguretat Social. Així mateix, la seva situació es considera assimilada a l'alta.

Als efectes del que preveu el paràgraf anterior, s'ha de prendre una base de cotització equivalent a la mitjana de les bases cotitzades durant els sis mesos previs a la suspensió de l'obligació de cotitzar.»

Set. L'article 22 queda redactat de la manera següent:

«Article 22. Programa específic d'ocupació

1. En el marc dels plans anuals d'ocupació als quals es refereix l'article 11 del text refós de la Llei d'ocupació, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre, s'ha de desenvolupar un programa d'acció específic per a les víctimes de violència de gènere inscrites com a demandants d'ocupació.

Aquest programa ha d'incloure mesures per afavorir l'inici d'una nova activitat per compte propi.»

Vuit. L'article 23 queda redactat de la manera següent:

«Article 23. Acreditació de situacions de violència de gènere

Les situacions de violència de gènere que donen lloc al reconeixement dels drets que regula aquesta Llei s'han d'acreditar mitjançant una sentència condemnatòria per qualsevol de les manifestacions de la violència contra les dones que preveu aquesta Llei, una ordre de protecció o qualsevol altra resolució judicial que acordi una mesura cautelar a favor de la víctima, o bé per l'informe del Ministeri Fiscal que indiqui l'existència d'indis de que el demandant és víctima de violència de gènere. Les situacions de violència contra les dones també es poden acreditar mitjançant un informe dels serveis socials, dels serveis especialitzats o dels serveis d'acollida de l'administració pública competent destinats a les víctimes de violència de gènere, o per qualsevol altre títol, sempre que això estigui previst en les disposicions normatives de caràcter sectorial que regulin l'accés a cadascun dels drets i recursos.

En el cas de víctimes menors d'edat, l'acreditació es pot efectuar, a més, per documents sanitaris oficials de comunicació a la Fiscalia o a l'òrgan judicial.

El Govern i les comunitats autònomes, en el marc de la Conferència Sectorial d'Igualtat, han de dissenyar, de comú acord, els procediments bàsics que permetin posar en marxa els sistemes d'acreditació de les situacions de violència de gènere.»

Nou. S'afegeix un nou capítol V sobre el "Dret a la reparació" dins del títol II sobre els "Drets de les dones víctimes de violència de gènere", compost per l'article 28 bis i l'article 28 ter, amb la redacció següent:

«Capítol V

Dret a la reparació

Article 28 bis. Abast i garantia del dret

Les víctimes de violència de gènere tenen dret a la reparació, la qual cosa comprèn la compensació econòmica pels danys i perjudicis derivats de la violència, les mesures necessàries per a la seva completa recuperació física, psíquica i social, les accions de reparació simbòlica i les garanties de no repetició.

Article 28 ter. Mesures per garantir el dret a la reparació

1. Les víctimes de violència de gènere tenen dret a la reparació, la qual cosa comprèn la indemnització a què es refereix l'apartat següent, les mesures necessàries per a la seva completa recuperació física, psíquica i social, les accions de reparació simbòlica i les garanties de no repetició.

2. Les administracions públiques han d'assegurar que les víctimes tinguin accés efectiu a la indemnització que correspongui pels danys i perjudicis, que ha de garantir la satisfacció econòmicament avaluable de, com a mínim, els conceptes següents:

- a) El dany físic i psicològic, incloent-hi el dany moral i el dany a la dignitat.
- b) La pèrdua d'oportunitats, incloent-hi les oportunitats d'educació, ocupació i prestacions socials.
- c) Els danys materials i la pèrdua d'ingressos, incloent-hi el lucre cessant.
- d) El dany social, entès com el dany al projecte de vida.
- e) El tractament terapèutic, social i de salut sexual i reproductiva.

3. La indemnització l'ha de satisfer la o les persones civilment o penalment responsables, d'acord amb la normativa vigent.

4. Les administracions públiques han de garantir la completa recuperació física, psíquica i social de les víctimes a través de la xarxa de recursos d'atenció integral que preveu el títol II. Així mateix, amb l'objectiu de garantir la recuperació simbòlica, han de promoure el restabliment de la seva dignitat i reputació, la superació de qualsevol situació d'estigmatització i el dret de supressió aplicat a cercadors a internet i mitjans de difusió públics.

Així mateix, les administracions públiques poden establir ajudes complementàries destinades a les víctimes que, per l'especificitat o la gravetat de les seqüeles derivades de la violència, no trobin una resposta adequada o suficient en la xarxa de recursos d'atenció i recuperació. En particular, aquestes víctimes poden rebre ajudes addicionals per finançar els tractaments sanitaris adequats, incloent-hi els tractaments de reconstrucció genital femenina, si són necessaris.

5. Amb l'objectiu de complir les garanties de no repetició, les administracions públiques, en el marc de les seves respectives competències, han d'impulsar les mesures necessàries perquè les víctimes tinguin protecció efectiva davant de represàlies o amenaces.

6. Les administracions públiques han de promoure, a través d'homenatges i d'accions de difusió pública, el compromís col·lectiu davant la violència contra les dones i el respecte per les víctimes.»

Deu. L'article 29 queda redactat de la manera següent:

«Article 29. La Delegació del Govern contra la Violència de Gènere

1. La Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, adscrita al Ministeri d'Igualtat o al departament amb competències en la matèria, ha de formular les polítiques públiques en relació amb la violència de gènere a dur a terme pel Govern i ha d'elaborar la Macroenquesta de violència contra les dones. Així mateix, ha de coordinar i impulsar totes les accions que es portin a terme en la matèria esmentada, i ha de treballar en col·laboració i coordinació amb les administracions amb competència en la matèria.

2. La persona titular de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere està legitimada davant dels òrgans jurisdiccionals per intervenir en defensa dels drets i els interessos tutelats en aquesta Llei en col·laboració i coordinació amb les administracions amb competències en la matèria.

3. El rang i les funcions concretes de la persona titular de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere s'han de determinar per reglament.»

Onze. L'article 32 queda redactat de la manera següent:

«Article 32. Plans de col·laboració

1. Els poders públics han d'elaborar plans de col·laboració que garanteixin l'ordenació de les seves actuacions en la prevenció, l'assistència i la persecució dels actes de violència de gènere, que han d'implicar les administracions sanitàries, l'Administració de justícia, les forces i cossos de seguretat i els serveis socials i organismes d'igualtat.

2. En desenvolupament dels plans esmentats, s'han d'articular protocols d'actuació que determinin els procediments que assegurin una actuació global i integral de les diferents administracions i serveis implicats, i que garanteixin l'activitat probatòria en els processos que se segueixin.

3. Les administracions amb competències sanitàries han de promoure l'aplicació, l'actualització permanent i la difusió de protocols que continguin pautes uniformes d'actuació sanitària, tant en l'àmbit públic com privat, i en especial, del Protocol aprovat pel Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut.

Aquests protocols han d'impulsar les activitats de prevenció, detecció precoç i intervenció continuada amb la dona sotmesa a violència de gènere o en risc de patir-la.

Els protocols, a més de referir-se als procediments a seguir, han de fer referència expressa a les relacions amb l'Administració de justícia, en els casos en què hi hagi una constatació o sospita fundada de danys físics o psíquics ocasionats per aquestes agressions o abusos.

4. En les actuacions que preveu aquest article s'ha de considerar de manera especial la situació de les dones que, per les seves circumstàncies personals i socials, puguin tenir més risc de patir la violència de gènere o més dificultats per accedir als serveis que preveu aquesta Llei, com ara les pertanyents a minories, les immigrants, les que estan en una situació d'exclusió social, les dones amb discapacitat, les dones grans o les que viuen en l'àmbit rural.»

Dotze. L'article 47 queda redactat de la manera següent:

«Article 47. Formació

El Govern, el Consell General del Poder Judicial i les comunitats autònomes, en l'àmbit de les seves respectives competències, han d'assegurar una formació específica relativa a la igualtat i no discriminació per raó de sexe i sobre violència de gènere en els cursos de formació de jutges i magistrats, fiscals, secretaris judicials, forces i cossos de seguretat i metges forenses. En tot cas, en els cursos de formació anteriors s'ha d'introduir l'enfocament de la discapacitat de les víctimes i s'ha de tenir en compte la violència vicària.»

Tretze. L'article 66 queda redactat de la manera següent:

«Article 66. De la mesura de suspensió del règim de visites, estada, relació o comunicació amb els menors

El jutge ha d'ordenar la suspensió del règim de visites, estada, relació o comunicació de l'inculpat per violència de gènere respecte dels menors que en depenguin. Si, en interès superior del menor, no n'acorda la suspensió, el jutge s'ha de pronunciar en tot cas sobre la manera com s'ha d'exercir el règim d'estada, relació o comunicació de l'inculpat per violència de gènere respecte dels menors que en depenguin. Així mateix, ha d'adoptar les mesures necessàries per garantir la seguretat, integritat i recuperació dels menors i de la dona, a través de serveis d'atenció especialitzada, i ha d'efectuar un seguiment periòdic de la seva evolució, en coordinació amb els serveis esmentats.»

Catorze. Es fa una nova redacció de la disposició addicional segona, amb el contingut literal següent:

«Disposició addicional segona. Protocols d'actuació

El Govern i les comunitats autònomes que hagin assumit competències en matèria de justícia han d'organitzar els serveis forenses en l'àmbit que li és propi a cadascun, de manera que disposin d'unitats de valoració forense integral encarregades de dissenyar protocols d'actuació global i integral en casos de violència de gènere. Aquests protocols han de prestar especial atenció a la violència vicària.»

Quinze. S'afegeix una nova disposició addicional vint-i-unena, amb el contingut literal següent:

«Disposició addicional vint-i-unena. Macroenquesta de violència contra la dona

La Delegació del Govern contra la Violència de Gènere ha de dur a terme i publicar els resultats de la Macroenquesta de violència contra la dona que preveu l'article 29 d'aquesta Llei amb una periodicitat mínima triennial.»

Setze. Es fa una nova redacció de la disposició addicional dinovena, amb el contingut literal següent:

«Disposició addicional dinovena. Fons de garantia de pensions d'aliments

En el marc de la protecció contra la violència econòmica en els termes que preveu aquesta Llei, l'Estat ha de garantir el pagament d'aliments reconeguts i impagats a favor dels fills i les filles menors d'edat en un conveni judicialment aprovat o en una resolució judicial, a través d'una legislació específica que concreti el sistema de cobertura en aquests supòsits i que, en tot cas, tingui en compte les circumstàncies de les víctimes de violència de gènere.

Per reforçar les mesures de suport a les víctimes de violència econòmica, el Govern ha de modificar la regulació actual del Fons de garantia de pensions en el sentit de millorar-ne l'accessibilitat, l'eficàcia i la dotació econòmica, a través de la modificació del Reial decret 1618/2007, de 7 de desembre, sobre organització i funcionament del Fons de garantia del pagament d'aliments.»

Disposició final desena

Modificació de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes

Es modifica la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, en els termes següents:

U. Es modifica la lletra d) de l'apartat 1 de l'article 37, que queda redactada de la manera següent:

«d) Col·laborar amb les campanyes institucionals dirigides a fomentar la igualtat entre dones i homes i a erradicar la violència contra les dones.»

Dos. Es modifica la lletra d) de l'apartat 1 de l'article 38, que queda redactada de la manera següent:

«d) Col·laborar amb les campanyes institucionals dirigides a fomentar la igualtat entre dones i homes i a erradicar la violència contra les dones.»

Tres. Es modifica l'article 48, que queda redactat de la manera següent:

«Article 48. Mesures específiques per prevenir la comissió de delictes i altres conductes contra la llibertat sexual i la integritat moral a la feina

1. Les empreses han de promoure condicions de treball que evitin la comissió de delictes i altres conductes contra la llibertat sexual i la integritat moral a la feina, i han d'incidir especialment en l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, incloent-hi els comesos en l'àmbit digital.

Amb aquesta finalitat es poden establir mesures que s'han de negociar amb els representants dels treballadors, com ara l'elaboració i la difusió de codis de bones pràctiques, la realització de campanyes informatives o accions de formació.

2. Els representants dels treballadors han de contribuir a prevenir la comissió de delictes i altres conductes contra la llibertat sexual i la integritat moral a la feina, amb especial atenció a l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, incloent-hi els comesos en l'àmbit digital, mitjançant la sensibilització dels treballadors i les treballadores davant d'aquest i la informació a la direcció de l'empresa de les conductes o els comportaments de què tinguin coneixement i que el puguin propiciar.»

Quatre. Es modifica l'article 66, que queda redactat de la manera següent:

«Article 66. Aplicació a les Forces Armades de les normes referides al personal de les administracions públiques

Les normes referides al personal al servei de les administracions públiques en matèria d'igualtat, protecció integral contra la violència de gènere i la violència sexual, i la conciliació de la vida personal, familiar i professional són aplicables a les Forces Armades, amb les adaptacions que siguin necessàries i en els termes que estableixi la seva normativa específica.»

Cinc. Es modifica l'article 68, que queda redactat de la manera següent:

«Article 68. Aplicació de les normes referides al personal de les administracions públiques a les forces i cossos de seguretat

Les normes referides al personal al servei de les administracions públiques en matèria d'igualtat, prevenció de la violència de gènere i la violència sexual, i la conciliació de la vida personal, familiar i professional són aplicables a les forces i cossos de seguretat, i s'han d'adaptar, si s'escau, a les peculiaritats de les funcions que tenen encomanades, en els termes que estableixi la seva normativa específica.»

Disposició final onzena

Modificació de la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom

Es modifica la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom, en els termes següents:

U. Es modifica l'apartat 5 de l'article 14, que queda redactat de la manera següent:

«5. La treballadora autònoma econòmicament dependent que sigui víctima de violència de gènere o de violències sexuals té dret a l'adaptació de l'horari d'activitat amb l'objecte de fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral.»

Dos. Es modifica la lletra g) de l'apartat 1 de l'article 15, que queda redactada de la manera següent:

«g) Per decisió de la treballadora autònoma econòmicament dependent que es vegi obligada a extingir la relació contractual com a conseqüència de ser víctima de violència de gènere o de violències sexuals.»

Tres. Es modifica el paràgraf f) de l'apartat 1 de l'article 16, que queda redactat de la manera següent:

«f) La situació de violència de gènere o de violències sexuals, perquè la treballadora autònoma econòmicament dependent faci efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral.»

Disposició final dotzena

Modificació de la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delict

Es modifica la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delict, en els termes següents:

U. Es modifica l'apartat 1 de l'article 3, que queda redactat de la manera següent:

«1. Qualsevol víctima té dret a la protecció, la informació, el suport, l'assistència, l'atenció i la reparació, així com a la participació activa en el procés penal i a rebre un tracte respectuós, professional, individualitzat i no discriminatori des del seu primer contacte amb les autoritats o els funcionaris, durant l'actuació dels serveis d'assistència i suport a les víctimes i, si s'escau, de justícia restaurativa, al llarg de tot el procés penal i per un període de temps adequat després de la seva conclusió, independentment del fet que es conegui o no la identitat de l'infractor i del resultat del procés.

En tot cas estan vedades la mediació i la conciliació en supòsits de violència sexual i de violència de gènere.»

Dos. Es modifiquen el primer paràgraf i la lletra m) de l'apartat 1 de l'article 5, que queden redactats de la manera següent:

«1. Qualsevol víctima té dret, des del primer contacte amb les autoritats i els funcionaris, incloent-hi el moment previ a la presentació de la denúncia, a rebre, de manera immediata, informació adaptada a les seves circumstàncies i condicions personals i a la naturalesa del delict comès i dels danys i perjudicis soferts, sobre els aspectes següents:

m) A ser notificada de les resolucions a les quals es refereix l'article 7. A aquests efectes, la víctima pot

designar una adreça de correu electrònic o, si no en té, una adreça postal o domicili, al qual l'autoritat ha de remetre les comunicacions i notificacions.»

Tres. Es modifica l'apartat 1 de l'article 7, que queda redactat de la manera següent:

«1. Qualsevol víctima ha de ser informada de manera immediata de la data, l'hora i el lloc del judici, així com del contingut de l'acusació dirigida contra l'infractor, i se li han de notificar les resolucions següents:»

Quatre. Es modifica el tercer paràgraf de l'article 10, que queda redactat de la manera següent:

«Els fills menors i els menors subjectes a tutela, guarda i custòdia de les víctimes de violència de gènere, de violència sexual, o de persones víctimes de violència domèstica tenen dret a les mesures d'assistència i protecció que preveuen els títols I i III d'aquesta Llei.»

Cinc. Es modifiquen el primer incís de la lletra a) de l'apartat 2 i l'apartat 4 de l'article 23, que queden redactats de la manera següent:

«a) Les característiques i circumstàncies personals de la víctima i en particular:»

«4. En el cas de víctimes d'algun delictes contra la llibertat sexual s'han d'aplicar en tot cas les mesures expressades en els paràgrafs a), b), c) i d) de l'article 25.1.»

Sis. Es modifiquen les lletres b) i d) de l'apartat 1 de l'article 25, que queden redactades de la manera següent:

«b) Que se'ls prengui declaració per professionals que hagin rebut una formació especial per reduir o limitar perjudicis a la víctima, així com en perspectiva de gènere, o amb la seva ajuda.»

«d) Que la presa de declaració, quan es tracti d'alguna de les víctimes a les quals es refereixen els números 3r i 4t de la lletra b) de l'apartat 2 de l'article 23 i les víctimes de tràfic amb fins d'explotació sexual, la porti a terme una persona que, a més de complir els requisits que preveu la lletra b) d'aquest apartat, sigui del mateix sexe que la víctima, quan aquesta ho sol·liciti, llevat que això pugui perjudicar de manera rellevant el desenvolupament del procés o hagi de prendre la declaració directament un jutge o fiscal.»

Set. Es modifiquen la rúbrica i l'apartat 1 de l'article 26, que queden redactats de la manera següent:

«Article 26. Mesures de protecció per a menors, persones amb discapacitat necessitades de protecció especial i víctimes de violències sexuals

1. En el cas de les víctimes menors d'edat, víctimes amb discapacitat necessitades de protecció especial i víctimes de violències sexuals, a més de les mesures que preveu l'article anterior s'han d'adoptar, d'acord amb el que disposa la Llei d'enjudiciament criminal, les mesures que siguin necessàries per evitar o limitar, en la mesura que es pugui, que el desenvolupament de la investigació o la celebració del

judici es converteixin en una nova font de perjudicis per a la víctima del delict. En particular, són aplicables les següents:

- a) Les declaracions rebudes durant la fase d'investigació s'han de gravar per mitjans audiovisuals i es poden reproduir en el judici en els casos i les condicions que determina la Llei d'enjudiciament criminal.
- b) La declaració es pot rebre per mitjà de persones expertes.»

Vuit. Es modifica l'article 34, que queda redactat de la manera següent:

«Article 34. Sensibilització

Els poders públics han de fomentar campanyes de sensibilització social a favor de les víctimes, així com l'autoregulació dels mitjans de comunicació social de titularitat pública i privada per tal de preservar la intimitat, la imatge, la dignitat i els altres drets de les víctimes. Aquests drets han de ser respectats pels mitjans de comunicació social.»

Disposició final tretzena

Modificació de la Llei orgànica 14/2015, de 14 d'octubre, del Codi penal militar

Es modifica la Llei orgànica 14/2015, de 14 d'octubre, del Codi penal militar, en els termes següents:

U. Es modifica l'apartat 1 de l'article 42, que queda redactat de la manera següent:

«1. El militar que maltracti d'obra un superior o atempti contra la seva llibertat sexual ha de ser castigat amb la pena de sis mesos a cinc anys de presó, i es pot imposar, a més, la pena de pèrdua d'ocupació, sense perjudici de la pena que correspongui pels resultats lesius produïts o les agressions i altres atemptats contra la llibertat sexual efectivament comesos, de conformitat amb el Codi penal.»

Dos. Es modifica l'article 47, que queda redactat de la manera següent:

«Article 47

El superior que tracti una persona subordinada de manera degradant, inhumana o humiliant, o l'agredeixi sexualment, ha de ser castigat amb la pena de sis mesos a cinc anys de presó, i es pot imposar, a més, la pena de pèrdua d'ocupació, sense perjudici de les penes que corresponguin pels resultats lesius produïts o per l'agressió sexual de conformitat amb el Codi penal.»

Tres. Es modifica l'article 48, que queda redactat de la manera següent:

«Article 48

El superior que, respecte d'una persona subordinada, cometi actes d'assetjament tant sexual i per raó de sexe com professional, l'amenaci, coaccioni, injuriï o calumniï, atempti de manera greu contra la seva intimitat, dignitat personal o a la feina, o cometi actes que impliquin una discriminació greu pel que fa a

la ideologia, religió o creences de la víctima, l'ètnia, raça o nació a la qual pertanyi, el seu sexe, orientació o identitat sexual, raons de gènere, la malaltia que pateixi o la seva discapacitat, ha de ser castigat amb la pena de sis mesos a quatre anys de presó, i es pot imposar, a més, la pena de pèrdua d'ocupació.»

Quatre. Es modifica l'article 49, que queda redactat de la manera següent:

«Article 49

El militar que, sense incórrer en els delictes d'insult a un superior o abús d'autoritat, públicament, en llocs afectes a les Forces Armades o a la Guàrdia Civil o en acte de servei, maltracti d'obra un altre militar, el tracti de manera degradant, inhumana o humiliant, o l'agredeixi sexualment, ha de ser castigat amb la pena de sis mesos a tres anys de presó, sense perjudici de les penes que li puguin correspondre pels resultats lesius produïts o les agressions i altres atemptats contra la llibertat sexual efectivament comesos, de conformitat amb el Codi penal.»

Disposició final catorzena

Modificació del text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre

Es modifica el text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, en els termes següents:

U. Es modifica el primer paràgraf de l'apartat 8 de l'article 37, que queda redactat de la manera següent:

«Les persones treballadores que tinguin la consideració de víctima de violència de gènere, de violències sexuals o de terrorisme tenen dret, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, a la reducció de la jornada de treball amb una disminució proporcional del salari o a la reordenació del temps de treball, a través de l'adaptació de l'horari, de l'aplicació de l'horari flexible o d'altres formes d'ordenació del temps de treball que s'utilitzin a l'empresa. També tenen dret a dur a terme el seu treball totalment o parcialment a distància o a deixar de fer-ho si aquest és el sistema establert, en tots dos casos sempre que aquesta modalitat de prestació de serveis sigui compatible amb el lloc i les funcions exercides per la persona.»

Dos. Es modifica l'apartat 4 de l'article 40, que queda redactat de la manera següent:

«4. Les persones treballadores que tinguin la consideració de víctimes de violència de gènere, de víctimes del terrorisme o de víctimes de violències sexuals que es vegin obligades a abandonar el lloc de treball a la localitat on prestin els seus serveis, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, tenen dret preferent a ocupar un altre lloc de treball, del mateix grup professional o categoria equivalent, que l'empresa tingui vacant en qualsevol altre dels seus centres de treball.

En aquests supòsits, l'empresa està obligada a comunicar a les persones treballadores les vacants existents en el moment esmentat o les que es puguin produir en el futur.

El trasllat o el canvi de centre de treball té una durada inicial d'entre sis i dotze mesos, durant els quals

l'empresa té l'obligació de reservar el lloc de treball que abans ocupaven les persones treballadores.

Acabat aquest període, les persones treballadores poden optar entre tornar al seu lloc de treball anterior, continuar en el nou, cas en què decau l'obligació de reserva, o extingir el seu contracte, i percebre una indemnització de vint dies de salari per any de servei, amb el prorrateig per mesos dels períodes de temps inferiors a un any i amb un màxim de dotze mensualitats.»

Tres. Es modifica la lletra n) de l'apartat 1 de l'article 45, que queda redactada de la manera següent:

«n) Decisió de la treballadora que es vegi obligada a abandonar el seu lloc de treball com a conseqüència de ser víctima de violència de gènere o de violència sexual.»

Quatre. Es modifica la lletra m) de l'apartat 1 de l'article 49, que queda redactada de la manera següent:

«m) Per decisió de la treballadora que es vegi obligada a abandonar definitivament el seu lloc de treball com a conseqüència de ser víctima de violència de gènere o de violència sexual.»

Cinc. Es modifica la lletra b) de l'apartat 4 de l'article 53, que queda redactada de la manera següent:

«b) El de les treballadores embarassades, des de la data d'inici de l'embaràs fins al començament del període de suspensió a què es refereix la lletra a); el de les persones treballadores que hagin sol·licitat un dels permisos als quals es refereixen els apartats 4, 5 i 6 de l'article 37, o n'estiguin gaudint, o hagin sol·licitat o estiguin gaudint l'excedència que preveu l'article 46.3; i el de les treballadores víctimes de violència de gènere o de violència sexual per l'exercici del seu dret a la tutela judicial efectiva o dels drets reconeguts en aquesta Llei per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral.»

Sis. Es modifica la lletra b) de l'apartat 5 de l'article 55, que queda redactada de la manera següent:

«b) El de les treballadores embarassades, des de la data d'inici de l'embaràs fins al començament del període de suspensió a què es refereix la lletra a); el de les persones treballadores que hagin sol·licitat un dels permisos als quals es refereixen els apartats 4, 5 i 6 de l'article 37, o n'estiguin gaudint, o hagin sol·licitat o estiguin gaudint l'excedència que preveu l'article 46.3; i el de les treballadores víctimes de violència de gènere o de violència sexual per l'exercici del dret a la tutela judicial efectiva o dels drets reconeguts en aquesta Llei per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral.»

Disposició final quinzena

Modificació del text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre

Es modifica el text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, en els termes següents:

U. Es modifiquen la rúbrica i la lletra d) de l'article 49, que queden redactades de la manera següent:

«Article 49. Permisos per motius de conciliació de la vida personal, familiar i laboral, per raó de violència

de gènere o de violència sexual i per a les víctimes de terrorisme i els seus familiars directes»

«d) Permís per raó de violència de gènere o de violència sexual sobre la dona funcionària: les faltes d'assistència de les funcionàries víctimes de violència de gènere o de violències sexuals, totals o parcials, tenen la consideració de justificades pel temps i en les condicions en què ho determinin els serveis socials d'atenció o de salut, segons que correspongui.

Així mateix, les funcionàries víctimes de violència sobre la dona o de violències sexuals, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret d'assistència social integral, tenen dret a la reducció de la jornada amb una disminució proporcional de la retribució, o a la reordenació del temps de treball, a través de l'adaptació de l'horari, de l'aplicació de l'horari flexible o d'altres formes d'ordenació del temps de treball que siguin aplicables, en els termes que estableixi per a aquests supòsits el pla d'igualtat aplicable o, si no n'hi ha, l'administració pública competent en cada cas.

En el supòsit que enuncia el paràgraf anterior, la funcionària pública manté les seves retribucions íntegres quan redueixi la seva jornada en un terç o menys.»

Dos. Es modifiquen la rúbrica i l'apartat 1 de l'article 82, que queden redactats de la manera següent:

«Article 82. Mobilitat per raó de violència de gènere, violència sexual i violència terrorista.

1. Les dones víctimes de violència de gènere o de violència sexual que es vegin obligades a abandonar el lloc de treball a la localitat on estiguin prestant els seus serveis, per fer efectiva la seva protecció o el dret a l'assistència social integral, tenen dret al trasllat a un altre lloc de treball propi del seu cos, escala o categoria professional, de característiques anàlogues, sense necessitat que sigui una vacant de cobertura necessària. Tot i així, en aquests supòsits, l'administració pública competent està obligada a comunicar-li les vacants ubicades en la mateixa localitat o en les localitats que la interessada sol·liciti expressament.

Aquest trasllat té la consideració de trasllat forçós.

En les actuacions i els procediments relacionats amb la violència de gènere o amb la violència sexual, s'ha de protegir la intimitat de les víctimes, en especial les seves dades personals, les dels seus descendents i les de qualsevol persona que estigui sota la seva guarda o custòdia.»

Tres. Es modifiquen la lletra d) de l'apartat 1 i el primer paràgraf de l'apartat 5 de l'article 89, que queden redactats de la manera següent:

«d) Excedència per raó de violència de gènere o de violència sexual.»

«Les funcionàries víctimes de violència de gènere o de violència sexual, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, tenen dret a sol·licitar la situació d'excedència sense que hagin hagut de prestar un temps mínim de serveis previs i sense que sigui exigible un termini de permanència en aquesta.»

Disposició final setzena

Modificació del text refós de la Llei general de la Seguretat Social, aprovat pel Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre

Es modifica el text refós de la Llei general de la Seguretat Social, aprovat pel Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, en els termes següents:

U. Es modifica l'apartat 5 de l'article 165, que queda redactat de la manera següent:

«5. El període de suspensió amb reserva del lloc de treball, previst a l'article 48.8 del text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors per a supòsits de violència de gènere o violència sexual, té la consideració de període de cotització efectiva als efectes de les corresponents prestacions de la Seguretat Social per jubilació, incapacitat permanent, mort i supervivència, naixement i cura d'un menor, desocupació i cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu.»

Dos. Es modifica l'apartat 1.d) 7a de l'article 207, que queda redactat de la manera següent:

«7a L'extinció del contracte per voluntat de la treballadora per ser víctima de la violència de gènere o violència sexual que preveu l'article 49.1.m) del text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors.»

Tres. Es modifica el tercer paràgraf de l'apartat 1 de l'article 224, que queda redactat de la manera següent:

«Tenen dret a la prestació d'orfanat, en règim d'igualtat, cadascun dels fills i les filles de la causant morta, sigui quina sigui la naturalesa de la seva filiació, quan la mort s'hagi produït per violència contra la dona, en els termes que defineixi la llei o els instruments internacionals ratificats per Espanya, i en tot cas quan es degui a la comissió contra la dona d'alguns dels supòsits de violències sexuals que determina la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual, sempre que els fills i les filles estiguin en circumstàncies equiparables a una orfanat absoluta i no compleixin els requisits necessaris per causar una pensió d'orfanat. La quantia d'aquesta prestació és el 70 per cent de la base reguladora, sempre que els rendiments de la unitat familiar de convivència, incloses les persones òrfenes, dividit pel nombre de membres que la componen, no superin en còmput anual el 75 per cent del salari mínim interprofessional vigent en cada moment, exclosa la part proporcional de les pagues extraordinàries.

Quatre. Es modifiquen l'ordinal 2n de la lletra b) de l'apartat 1 i la lletra b) de l'apartat 3 de l'article 267, que queden redactats de la manera següent:

«2n Per decisió de les treballadores víctimes de violència de gènere o de violència sexual a l'empara del que disposa l'article 45.1.n) del text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors.»

«b) La situació legal de desocupació que preveuen els apartats 1.a).5è i 1.b).2n d'aquest article quan es refereixen, respectivament, als supòsits dels articles 49.1.m) i 45.1.n) del text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, s'ha d'acreditar per una comunicació escrita de l'empresari sobre l'extinció o la suspensió temporal de la relació laboral, juntament amb l'ordre de protecció a favor de la víctima o, si no n'hi ha, juntament amb qualsevol dels documents als quals es refereixen l'article 23 de la Llei

orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, o l'article 37 de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual.»

Cinc. Es modifica el segon paràgraf de la lletra b) de l'apartat 4 de l'article 271, que queda redactat de la manera següent:

«Els treballadors per compte propi que sol·licitin la represa de la prestació o el subsidi per desocupació amb posterioritat als vint-i-quatre mesos des de l'inici de la suspensió han d'acreditar que el cessament en l'activitat per compte propi té el seu origen en la concurrència de motius econòmics, tècnics, productius o organitzatius, força major determinant del cessament, pèrdua de la llicència administrativa, violència de gènere, violència sexual, divorci o separació matrimonial, cessament involuntari en el càrrec de conseller o administrador d'una societat o en la prestació de serveis a aquesta i extinció del contracte subscrit entre el treballador autònom econòmicament dependent i el seu client, tot això en els termes previstos reglamentàriament.»

Sis. Es modifica el tercer paràgraf de l'article 300, que queda redactat de la manera següent:

«Per a l'aplicació del que estableixen els paràgrafs anteriors el servei públic d'ocupació competent ha de tenir en compte la condició de víctima de violència de gènere o de violència sexual, als efectes de temperar, en cas necessari, el compliment de les obligacions que es derivin del compromís subscrit.»

Set. Es modifica el paràgraf segon de la lletra b) de l'apartat 1 de l'article 329, que queda redactat de la manera següent:

«En els supòsits que preveu l'article 331.1.d), no hi ha l'obligació de cotitzar a la Seguretat Social, i cal atendre al que preveuen l'article 21.5 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, i l'article 38.5 de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual.»

Vuit. Es modifica la lletra d) de l'apartat 1 de l'article 331, que queda redactada de la manera següent:

«d) La violència de gènere o la violència sexual determinant del cessament temporal o definitiu de l'activitat de la treballadora autònoma.»

Nou. Es modifica la lletra c) de l'apartat 1 de l'article 332, que queda redactada de la manera següent:

«c) La violència de gènere o la violència sexual, per la declaració escrita de la sol·licitant d'haver cessat o interromput la seva activitat econòmica o professional, a la qual s'ha d'adjuntar qualsevol dels documents a què es refereixen l'article 23 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, o l'article 37 de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual.

Si es tracta d'una treballadora autònoma econòmicament dependent, aquella declaració es pot substituir per la comunicació escrita del client del qual depengui econòmicament en què es faci constar el cessament o la interrupció de l'activitat. Tant la declaració com la comunicació han de contenir la data

a partir de la qual s'ha produït el cessament o la interrupció.»

Deu. Es modifiquen l'ordinal 4t de la lletra a) de l'apartat 1 i la lletra d) de l'apartat 2 de l'article 335, que queden redactats de la manera següent:

«4t Per causa de violència de gènere o violència sexual, en les sòcies treballadores.»

«d) En el cas de violència de gènere o violència sexual, per la declaració escrita de la sol·licitant d'haver cessat o interromput la seva prestació de treball en la societat cooperativa, a la qual s'ha d'adjuntar qualsevol dels documents a què es refereixen l'article 23 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, o l'article 37 de la Llei orgànica de garantia integral de la llibertat sexual. La declaració ha de contenir la data a partir de la qual s'ha produït el cessament o la interrupció.»

Onze. Es modifica la lletra d) de l'apartat 1 de l'article 336, que queda redactada de la manera següent:

«d) La violència de gènere o violència sexual determinant del cessament temporal o definitiu de la professió de la treballadora autònoma.»

Dotze. Es modifica l'apartat 2 de l'article 337, que queda redactat de la manera següent:

«2. El reconeixement de la situació legal de cessament d'activitat es pot sol·licitar fins a l'últim dia del mes següent a aquell en què es va produir el cessament d'activitat. No obstant això, en les situacions legals de cessament d'activitat causades per motius econòmics, tècnics, productius o organitzatius, de força major, per violència de gènere, violència sexual, per voluntat del client, fundada en una causa justificada i per mort, incapacitat i jubilació del client, el termini comença a comptar a partir de la data que s'hagi fet constar en els documents corresponents que acreditin la concurrència d'aquestes situacions.»

Disposició final dissetena

Naturalesa i rang jurídic

Les normes que conté el títol preliminar i les disposicions finals primera, apartat u, segona, quarta, sisena i onzena tenen rang orgànic.

Disposició final divuitena

Títol competencial

Aquesta Llei orgànica es dicta a l'empara de les competències exclusives atribuïdes a l'Estat pels títols competencials que recullen els articles 149.1.1a, 2a, 4a, 5a, 6a, 7a, 13a, 16a, 17a, 18a, 21a, 27a, 29a, 30a i 31a de la Constitució.

Disposició final dinovena

Competències autonòmiques

Les previsions d'actuació de les diverses administracions públiques que preveu aquesta Llei s'han de portar a terme en el marc de la consideració de les competències de les comunitats autònomes en els diversos àmbits concernits i de les disposicions adoptades per aquestes en el seu exercici.

Disposició final vintena

Especialització en violències sexuals

1. En el termini d'un any a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta Llei orgànica, el Govern ha de remetre a les Corts Generals un projecte de modificació de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, i de la Llei 50/1981, de 30 de desembre, per la qual es regula l'Estatut orgànic del Ministeri Fiscal, dirigit a establir, a través de les vies que preveu la mateixa norma, l'especialització en violència sexual de la Fiscalia i els jutges que serveixin o pretenguin servir en jutjats de violència sobre la dona. I, amb aquest propòsit, s'han de revisar les competències dels jutjats de violència sobre la dona i de la Fiscalia contra la violència sobre la dona, així com les proves selectives d'especialització de jutges i magistrats. Tot això ha de disposar de la dotació pressupostària necessària per a aquests fins.
2. De la mateixa manera, i en el termini que estableix l'apartat anterior, s'han de regular la composició i el funcionament dels equips tècnics adscrits als jutjats de violència sobre la dona i la manera d'accedir-hi d'acord amb els criteris d'especialització i formació que recull aquesta Llei orgànica, i s'han de dur a terme les modificacions legislatives que siguin necessàries per donar compliment al que estableix aquesta disposició.

Disposició final vint-i-unena

Assistència jurídica gratuïta a les víctimes de violències sexuals

En el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei orgànica, el Govern ha de remetre a les Corts Generals un projecte de reforma de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta, amb l'objecte de garantir l'assistència jurídica gratuïta a les víctimes de violències sexuals, en els termes i amb els objectius que preveu aquesta Llei orgànica.

Disposició final vint-i-dosena

Fons de béns decomissats per delictes contra la llibertat sexual

En el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei orgànica, el Govern ha de remetre a les Corts Generals un projecte de llei per la qual es creï i es reguli un fons de béns decomissats per delictes contra la llibertat sexual destinat a finançar les mesures de reparació a les víctimes que preveu el títol VII d'aquesta Llei.

Disposició final vint-i-tresena

Modificacions reglamentàries

El Govern, en el termini de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei orgànica, ha d'adaptar al que disposa aquesta Llei orgànica el Reglament d'ajudes a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual, aprovat pel Reial decret 738/1997, de 23 de maig.

En el termini que esmenta l'apartat anterior, l'Administració General de l'Estat i les administracions autonòmiques, en l'àmbit de les seves competències respectives, han d'adaptar la seva normativa a les previsions que conté aquesta Llei orgànica.

Disposició final vint-i-quatrena

Habilitació per al desplegament reglamentari

S'autoritza el Govern a dictar totes les disposicions que siguin necessàries per al desplegament i l'execució d'aquesta Llei orgànica en el marc de les seves competències.

Disposició final vint-i-cinquena

Entrada en vigor

Aquesta Llei orgànica entra en vigor al cap de trenta dies de la seva publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

No obstant això, el capítol I del títol IV i el títol VI de la Llei són aplicables en el termini de sis mesos des de la seva publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Així mateix, la lletra e) de l'apartat 1 de l'article 33 d'aquesta Llei és aplicable a partir de l'entrada en vigor de la modificació normativa que preveu la disposició final vint-i-unena.

Afectacions passives (2)

Article 37 apartat 1 modificat per la disposició final 11a.1 de la Llei orgànica 2/2024, d'1 d'agost, de representació paritària i presència equilibrada de dones i homes.

Disposició final primera apartat 4 modificat per la disposició final 11a.2 de la Llei orgànica 2/2024, d'1 d'agost, de representació paritària i presència equilibrada de dones i homes.

Afectacions actives (1)

Suprimeix article 183 quater, 183 ter, de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal

Consideracions legals

Els textos consolidats (o versions actualitzades) de les normes que ofereix el Portal Jurídic de Catalunya no tenen caràcter oficial.

Enllaç a aquesta versió

<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=971988&language=ca&validity=2043461&traceability=02>